

AUGUST 2023

TAWALA YA MULIBELELI

YEZIBAHAZA MUBUSO WA JEHOVA

LITABA ZEKAITUTIWA KUZWA:
OCTOBER 9–NOVEMBER 5, 2023

PINA 73

Ulufe Bundume

ZELUKA ITUTA

Kacenu, batanga ba Jehova babasali babanca bakopana ni miinelo yetaata yetokwa kuli babonise bundume ni busepahali ku yena. Bobakena ni bona sikolo bakona kubasheunu na bakeñisa kuli balumela kuli lika kaufela nelibupilwe. Kamba litaka zabona bakona kubaseha bakeñisa kusebeleza Mulimu ni kupila ka likuka zahae. Kono sina moluka nyakisiseza mwa taba ye, batu babalikanyisa mupolofita Daniele, ili babasebeleza Jehova ka bundume ni ka busepahali banani butali luli.

Muitute Kwa Mutala wa Daniele

“U mutu yakateleha hahulu.”—DAN. 9:23.

MUPOLOFITA Daniele naali feela mutangana Mababilona hane bamuhapile ni kumuisa kwahule ni Jerusalema. Nihakulicwalo, naalemuhilwe ki makwambuyu ba Mababilona. Nebaboni “ponahalo [ya Daniele] ya kwande” kuli ‘naasina sesinyazahala, naabonahala hande’ mi naali wa lusika lwa silena. (1 Sam. 16:7) Kabakaleo, Mababilona neba mulutile musebezi ilikuli asebeleze mwa ndu ya mulena.—Dan. 1:3, 4, 6.

² Jehova naalata Daniele, isiñi kabakala ponahalo yahae ya kwande kamba buikalabelo bwanaanani bona, kono neli kabakala kuli naaiketezi kusepahala ku yena. Mane kubonahala kuli Daniele naali wa lilimo zebato ba ze 20, Jehova hanaabulezi kuli naaswana ni Nuwe ni Jobo, ili bane basebelezize Mulimu ka busepahali ka nako yetelele. (Gen. 5:32; 6:9, 10; Jobo 42:16, 17; **mubale Ezekiele 14:14.**) Mi Jehova naazwezipili kulata Daniele mwahalaa nako yetelele ya bupilo bwahae.—Dan. 10:11, 19.

³ Mwa taba ye, lukanyakisisa tulemeno twa Daniele totubeli tone tutahisize kuli abe yakateleha ku Jehova. Sapili, lukanyakisisa tulemeno twanaabonise ni miinelo mwanaabonise tulemeno to. Kuzwa fo, lukanyakisisa zenetusize Daniele kuba ni tulemeno to. Kihona lukanyakisisa molukona kumulikanyiseza. Nihaike kuli taba ye sihulu iñolezwi babanca, kaufelaa luna lwakona kuituta kwa mutala wa Daniele.

MULIKANYISE MUTALA WA DANIELE WA KUBA NI BUNDUME

⁴ Batu bababundume bakona kuba ni sabo, kono haba-

1. Ki lika mañi zenetahisize kuli Mababilona balemuhe mupolofita Daniele?
2. Jehova naanga cwañi Daniele? (Ezekiele 14:14)
3. Lukanyakisisañi mwa taba ye?
4. Daniele naabonise cwañi bundume? Mufe mutala.

Daniele naabile ni bundume ka kuituta, kulapela, ni ka kusepa Jehova
(Mubone paragilafu 7)

tuhelelangi sabo yeo kubapaleliswa kueza zelukile. Daniele neli mutangana yanaanani hahulu bundume. Halunyakisiseñi miinelo yemibeli mwanaabonisiye bundume. Kubonahala kuli mwa muinelo wapili, Daniele naabonisiye bundume lilimo zepeli kuzwa fousinyezwa muleneñi wa Jerusalema ki Mababilona. Mulena Nebukadenezare wa Mababilona naabile ni tolo yenee musabisize hahulu ya siswaniso sesituna. Mi alaela kuli baana bahae bababutali kaufela, kukopanyezeza cwalo ni Daniele, bamubulelele tolo yeo ni taluso yayona kono hane bakapalelwa kueza cwalo, nebaka bulaiwa. (Dan. 2:3-5) Daniele naatokwa kuunga muhato kapili-pili; hakusi cwalo, batu babañata nebaka bulaiwa. “Akena mwahali mi ayo kupa mulena kuli amufe nako ilikuli ato mutaluseza tolo yahae.” (Dan. 2:16) Kuli aeze cwalo, naatokwa kuba ni bundume ni tumelo. Hakuna bupaki bobubonisa kuli Daniele naakile atalusa tolo kwamulaho. Naakupile balikani bahae, ili bao nebafilwe mabizo a Sibabilona a Shadrake, Meshaki, ni Abedinego “kuli balapele ku Mulimu wa lihalimu kuli abashemube kabakala kunutu ye.” (Dan. 2:18) Jehova naalabile litapelo zabona. Daniele naatalusize

tolo ya Nebukadenezare ka tuso ya Mulimu. Daniele ni balikani bahae nebasika bulaiwa.

⁵ Daniele hape naatokwa kubonisa bundume hamulaho wa nako kuzwa fanaataluselize tolo ya siswaniso sesituna. Nebukadenezare naabile ni tolo yeñwi yenee musabisize hahulu. Naalolile kota yetuna hahulu. Daniele naatalusize ka bundume tolo ya mulena, kukopanyezeza cwalo ni taba ya kuli mulena naakapuluma mi naasike abusa ka nakonyana. (Dan. 4:25) Mulena naakona kuunga taba yeo kuli ki bukwenuheli mi naakabulaya Daniele. Kono Daniele naabonisiye bundume mi ataluseza mulena taba yeo.

⁶ Ki lika mañi mwendi zenetusize Daniele kuba ni bundume mwa bupilo bwahae kaufela? Kusina kukakanya, Daniele naaitutile kwa mutala wa bo ndatahe ni bo mahe hanaasali mwanana. Kaniti luli, nebamamezi taelo yanaafile Jehova kwa bashemi ba Maisilaele, mi nebalutile mwanaa bona Mulao wa Mulimu. (Deut. 6:6-9) Daniele naaziba

5. Ki nako ifi yeñwi ili fo Daniele naatokwa kubonisa bundume?

6. Ki lika mañi mwendi zenetusize Daniele kuba ni bundume?

Milao Yelishumi hamohocwalo ni litaba zeñwi zeñata zeneama Mulao, inge cwalo lico zanaaswanela kuca Muisilaele ni zanaasa swaneli kuca.* (Liv. 11:4-8; Dan. 1:8, 11-13) Daniele hape naaitutile litaba za kwamulaho za batu ba Mulimu mi naaziba zeneezahezi hane bapalezwi kupila ka likuka za Jehova. (Dan. 9:10, 11) Lika zanaakopani ni zona Daniele mwa bupilo bwahae nelitahisize kuli abe ni buikolwiso bwa kuli naatusiwa ki Jehova ni mangeloi ahae amaata.—Dan. 2:19-24; 10:12, 18, 19.

⁷ Daniele naaitutile litaba zene bañezi bapolofta ba Mulimu, kukopanyezeza cwalo ni bupolofta bwa Jeremia. Litaba zeo zanaaitutile Daniele, neli mutusize kulemuha kuli nihaike kuli Majuda nebabile bahapiwa mwa Babilona ka nako yetelele, nebatuha balukululwa. (Dan. 9:2) Kaniti luli, Daniele hanaaboni bupolofta bwa mwa Linzwi la Mulimu habutalelezwa, naafitile fa kusepa hahulu Jehova, mi batu babasepile hahulu Mulimu bakona kuba ni bundume luli. (Mubapanye Maroma 8:31, 32, 37-39.) Mi sa butokwa nikufita kikuli, Daniele naalapelanga ku Ndatathe wa kwa lihalimu kamita. (Dan. 6:10) Naaipulezi libi zahae ku Jehova ni kumutalusenza mwanaaikutwela. Mi Daniele naakupile tuso. (Dan. 9:4, 5, 19) Ni yena neli mutu sina luna; kacwalo, naasika pepwa inze anani bundume. Kono kuituta, kulapela, ni kusepa Jehova ki kona kone kumutusize kuba ni bundume bo.

* Kunani mabaka amalaalu anaakona kutahisa kuli Daniele aange lico zeneciwa ki Mababilona kuba zesika kena: (1) Mwendi nama yene baca neizwa kwa lifolofolo zenehanisizwe mwa Mulao. (Deut. 14:7, 8) (2) Nama yeo mwendi neisika sululwa mali. (Liv. 17:10-12) (3) Kuca lico zeo nekukona kuungiwa sina kulapela mulimu wa buhata.—Mubapanye Livitike 7:15 ni 1 Makorinte 10:18, 21, 22.

7. Ki lika mañi zeñwi zenetusize Daniele kuba ni bundume? (Mubone ni siswaniso.)

⁸ Ki lika mañi zeluswanela kuezwa kuli lube ni bundume? Bashemi baluna bakona kulusesueza kuba ni bundume, kono halukoni kuba ni bundume bo ka libaka feela la kuli bona banani bona. Kuba ni bundume kuswana sina kuituta musebezi omunca. Nzila yeñwi yekona kulutusa kuba likwala mwa musebezi wo, ki kubona zebaeza bo muluti baluna ni kubalikanyisa. Ka mukwa oswana, ni luna lwakona kuba ni bundume ka kutalimisisa mobaboniseza kalememo kao babañwi ni kubalikanyisa. Luitutileñi kwa mutala wa Daniele? Ka kuswana ni yena, luswanela kuziba hande Linzwi la Mulimu. Luswanela kuba ni silikani sesitiile ni Jehova ka kuambolanga ni yena kamita ni ka kulukuluha. Mi luswanela kusepa Jehova ni kukolwa kuli ukazwelapili kulutusa. Haluka eza cwalo, lukaba ni bundume tumelo yaluna haika likiwa.

⁹ Kuba ni bundume kuka lutusa mwa linzila zeñata. Halunyakisiseñi zeneezahezi ku muzwale yabizwa Ben. Fa sikolo fanaakena kwa Germany, batu kaufela nebalumela mwa tuto ya kuipilaula ni kuli litaba ze mwa Bibeke ka za pupo ki za buhata. Zazi leliñwi, bo Ben nebatilwe kolo ya kuyema fapilaa bana ba sikolo babañwi ni kutalusa libaka hane balumela kuli lika nelibupilwe. Nebatalusize tumelo yabona ka bundume. Ki lika mañi zenezwile mwateñi? Bo Ben batalusa kuli: “Bo muluti baka nebatteelize ka tokomelo, mi bahatiza litaba zene niitusisize kwa kutalusa tumelo yaka ni kulibela bana ba sikolo kaufela mwa kilasi.” Bane bakena hamoho ni bo Ben, nebaezize cwañi? Bo Ben batalusa kuli: “Babañata ku bona nebatteelize ku zene nibulela mi nebabulezi kuli nebabata kunilikanyisa.” Zeneezahezi ku bo Ben libonisa kuli batu babanani bundume

8. Ki lika mañi zekona kulutusa kuba ni bundume?

9. Kuba ni bundume kukona kulutusa cwañi?

hañata bakutekiwanga ki batu babañwi. Hape bakona kutusa batu ba lipilu zende kukala kututa ka za Jehova. Kaniti luli, lunani mabaka amande a kuba ni bundume.

MULIKANYISE MUTALA WA DANIELE WA KUBA NI BUSEPAHALI

¹⁰ Mwa Bibele, linzwi la Siheberu lelitolo-kilwe kuli “busepahali,” kamba “lilato leli-sa feli,” litalusa kulata ni kukumalela hahulu mutu yomuñwi, mi hañata liitusiswanga kutalusa lilato lanani lona Mulimu kwa batanga bahae. Linzwi leliswana leo hape liitusiswanga kutalusa lilato lebabonisana batanga ba Mulimu. (2 Sam. 9:6, 7) Nako hainze iya, lwakona kusepahala hahulu. Halunyakisiseñi mo mutala wa Daniele uboniseza buniti bwa taba yeo.

¹¹ Busepahali bwa Daniele ku Jehova nebulikilwe mwa bupilo bwahae kaufela. Kono haananani lilimo zefitelela 90, naakopani ni muliko omutuna hahulu. Ka nako yeo, muleneñi wa Babilona neuhapilwe ki Mamede ni Maperesia mi neubusiwa ki Mulena Dariusi. Ma-

10. Busepahali ki nto mañi?

11. Busepahali bwa Daniele nebulikilwe cwañi hasaasupezi? (Mubone siswaniso sesi fa kava.)

nduna ba mulena nebatoile Daniele mi nebase kuteki Mulimu wahae. Kacwalo, balela kubulaya Daniele. Balukisa kuli mulena anyatele mulao one ukatokwa kuli Daniele aeze keto ya kusepahala ku Mulimu kamba ku mulena. Zanaatokwa feela kuezwa Daniele kuli abonise busepahali bwahae ku mulena ni kuswalisana ni batu babañwi, neli kutuhela kulapela ku Jehova ka mazazi a 30. Daniele naaketile kusepahala ku Jehova. Kabakaleo, anepelwa mwa musima wa litau. Kono Jehova naafuyauzi Daniele kabakala busepahali bwahae ka kumulamulela kwa litau. (Dan. 6:12-15, 20-22) Ki lika mañi zekona kulutusa kuzwelapili kusepahala ku Jehova sina Daniele?

¹² Sina molunyakisiselize kwamulaho, kuli lusepahale ku Jehova, luswanela kumulata hahulu. Daniele naazwezipili kusepahala ku Jehova bakeñisa kuli naalata hahulu Ndatahe wa kwa lihalimu. Kusina kukakanya, Daniele naalata hahulu Jehova bakeñisa kuli naabanga ni nako ya kunahanisisa tulemeno twa Jehova ni mwanaa tuboniseza. (Dan. 9:4) Daniele hape naanahanisisize ni kuitumela

12. Ki lika mañi zenetusize Daniele kuzwelapili kusepahala ku Jehova?

Ka kuswana ni Daniele, mwakona kuzwelapili kusepahala ku Jehova haiba mumulata hahulu (Mubone paragilafu 13)

kwa lika zende kaufela zanaa muezelize Jehova ni zanaaezelize batu bahae.—Dan. 2:20-23; 9:15, 16.

¹³ Ka kuswana ni Daniele, babanca bapila mwahalaa batu babasa kuteki Jehova ni likuka zahae. Batu babacwalo bakona kutoya mutu ufi kamba ufi yalumela litaba zeshutana ni zebalumela. Batu babañwi mane bakona kubemba babanca kuli batuhele kusepahala ku Jehova. Ka mutala, halunya-kisiseñi zeneezahezi ku mutangana yabizwa Graeme, yapila kwa Australia. Naakopani ni muinelo otaata hanaasa kena sikolo sa seondari. Bo muluti nebabuzize bana ba sikolo mwa kilasi zene bakaeza haiba mulikanaa bona abataluseza kuli ki wa kalombe. Bo muluti babona nebabulezi kuli bana ba sikolo kaufela babalumela kuli hakusika fosahala mulikanaa bona hali wa kalombe, bayeme kwa lineku leliñwi, mi babasa lumeli ni bona bayeme kwa lineku leliñwi. Muzwale Graeme utalusa kuli: “Bana ba sikolo kaufela mwa kilasi nebayemela kalombe kwandaa na ni mulikanaaka yomuñwi yali Paki.” Zeneezahezi hasamulaho nelikona kutahisa kuli kubele taata Muzwale Graeme kuzwelapili kusepahala ku Jehova. Utalusa kuli: “Mwahalaa hora kaufela yenesiyezi yene luli mwa kilasi, bana ba sikolo babañwi, mane ni bo muluti balusheununa ni kululwahaka. Neniezize mone nikonela kaufela kuyemela tumelo yaka ka kuutwahala ni ka kuwa pilu, kono nebasika niteeleza.” Muzwale Graeme naaikutwile cwañi? Utalusa kuli: “Nenisa tabeli kusheununwa ni kulwaha-kiwa, kono nenitabile kakuli nenikonile kuye-

mela tumelo yaka ni kuzwelapili kusepahala ku Mulimu.”*

¹⁴ Ka kuswana ni Daniele, lwakona kusepahala hahulu ku Jehova haiba lumulata hahulu. Lukalata hahulu Jehova haiba luituta ka za tulemeno twahae. Ka mutala, lwakona kuituta za tulemeno to kwa lika zaezize. (Maro. 1:20) Mukalata hahulu Jehova ni kumukuteka haiba mubala litaba zekuswani ze mwatasaa taba yeli, “Kana ki Nto Yenebupilwe?” kamba kubuha mavidio aama taba yeswana. Hape mwakona kubala litaba ze mwa broshuwa yebulela za simuluho ya lika zepila (*Was Life Created?*) ni yeli, “*Lipuzo ze 5 ka za Mone Bukalezi Bupilo.*” Kaizeli yomuñwi yasali yomunca yabizwa Esther, yapila kwa Denmark, naabulezi cwana ka za lihatiso zeo, naaize: “Litaba ze mwateñi zatabisa luli. Libroshuwa zeo halitalusezi mutu zaswanela kulumela, kono litalusa feela litaba za niti ilikuli mutu aikezeze katulo.” Bo Ben bababulezwi kwamulaho, batalusa kuli: “Litaba ze mwa libroshuwa zeo nelitiisize hahulu tumelo yaka. Neli nitusize kukolwa kuli Mulimu ki yena yabupile lika zepila kaufela.” Hamulaho wa kubala litaba ze mwa libroshuwa zeo, mwendi mukalumelelana ni zeibulela Bibebe, haili: “Waswanela, wena Jehova Mulimu waluna, kufiwa kanya ni likute ni maata, kakuli neubupile lika kaufela.”—Sin. 4:11.[#]

¹⁵ Nto yeñwi yekona kulutusa kulata hahulu Jehova ki kuituta ka tokomelo ka za bupilo bwa Mwanaa hae, yena Jesu. Kaizeli yasali yomunca yabizwa Samira, yapila kwa Germa-

* Mubuhe vidio ye fa jw.org yeli, “Kuluka Kwa Niti Kukatahisa Kozo.”

[#] Kuli mulate hahulu Jehova, hape mwakona kuituta buka yeli, *Mu Sutelele ku Jehova*, yeka mitusa kuziba zeñata ka za tulemeno twahae ni mwainezi luli.

14. Ki nto mañi yekona kulutusa kusepahala hahulu ku Jehova?

15. Ki nto mañi yeñwi yekona kulutusa kuba ni silikani seditiile ni Jehova?

13. (a) Ki miinelo mañi yebakopananga ni yona babanca yekona kulika busepahali bwabona? Mufe mutala. (Mubone ni siswaniso.) (b) Sina mokuboniselizwe mwa vidio, mukona kualaba cwañi batu haba mibuza ka za haiba Lipaki za Jehova bayemela kalombe?

ny, naaezize cwalo. Utalusa kuli: “Nenifitile fa kuziba hande Jehova hane niitutile ka za Jesu.” Kaizeli Samira hanaasali mwanana, neku mubelanga taata kuutwisisa kuli Jehova unani maikuto. Kono naautwisisa kuli Jesu unani maikuto. Uekezisa kuli: “Nenilata Jesu bakeñisa kuli naanani silikani mi naalata banana.” Kuituta zeñata ka za Jesu, neku mutu-size kuba ni silikani sesitiile ni Jehova. Kabakalañi? Utalusa kuli: “Hanyinyani-hanyinyani nenifitile fa kuutwisisa kuli Jesu ulikanyisa Ndatahe ka kutala. Baswana luli. Nenilemu-hile kuli leo neli leliñwi la mabaka anaatahisize kuli Jehova alume Jesu fa lifasi, kuli atuse batu kufita fa kuziba hande Jehova.” (Joa. 14:9) Haiba mubata kutiisa silikani samina ni Jehova, mutande nako yeñata inze muituta ka za Jesu. Haiba mueza cwalo, mukalata hahulu Jehova ni kusepahala ku yena.

¹⁶ Haiba lusepahala ku babañwi, kamita lukaba ni balikani babatuna, ili babasepahala ku luna. (Ruti 1:14-17) Kutuha fo, batu babasepahala ku Jehova banani kozo ya mwa munahano. Kabakalañi? Kakuli Jehova usepisa kuli ukasepahala kwa batu babasepahala ku yena. **(Mubale Samu 18:25; Mika 6:8.)** Munahane feela taba ye—Mubupi yamaata kaufela

16. Kuba ni busepahali kukona kulutusa cwañi? (Samu 18:25; Mika 6:8)

ubata kuba Mulikanaa luna yomutuna! Mi hahuba ni silikani sesitiile cwalo ni Jehova, haku-na nto yekona kusinya silikani seo, ibe muliko, twaniso, kamba mane lifu. (Dan. 12:13; Luka 20:37, 38; Maro. 8:38, 39) Kaniti luli, ki kwa butokwa hahulu kulikanyisa Daniele ni kuzwelapili kusepahala ku Jehova!

MUZWELEPILI KUITUTA KWA MUTALA WA DANIELE

¹⁷ Mwa taba ye, lunyakisisize feela tulemeno totubeli twanaanani tona Daniele. Kono kunani lika zeñwi zeñata zelukona kuituta ku yena. Ka mutala, Jehova naatahisize kuli Daniele abe ni lipono ni litolo zeshutana-shutana, mi naamufile buikoneli bwa kotalusa litaba za bupolofita. Buñata bwa bupolofita bo, butalelelizwe. Bobuñwi bwa bupolofita bo, bulutaluseza lika zekaezahala kwapili, ili zekaama batu kaufela fa lifasi.

¹⁸ Mwa taba yetatama, lukanyakisisa bupolofita bobubeli bwanaañzi Daniele. Kuutwisisa bupolofita bo kuka lutusa kaufelaa luna kuezisa likatulo zende, ibe kuli lu babahulu kamba lu banana. Bupolofita bo hape bwakona kulutusa kuba hahulu ni bundume ni busepahali, ilikuli lukone kuitukiseza miinelo yetata yeluka kopana ni yona kwapili.

17-18. Ki lika mañi zeñwi zelukona kuituta ku Daniele?

KANA MWAHUPULA?

- ☐ Ki kabakalañi Jehova hanaasali Daniele?
- ☐ Daniele naabonisisize cwañi bundume?
- ☐ Ki lika mañi zekona kulutusa kusepahala ku Jehova?

PINA 98

Mañolo Añozwi ka
Moya wa Mulimu

ZELUKA ITUTA

Miinelu mwa lifasi nihaika totobela hahulu, lwakona kukolwa kuli lika likaba hande kwapili. Kuituta bupolofita bwa mwa Bibebe kututusa kuba ni buikolwiso bo. Mwa taba ye, lukanyakisisa mabaka haluswanela kuituta bupolofita bwa mwa Bibebe. Hape lukanyakisisa ka bukuswani bupolofita bobubeli bwanaañezi Daniele, ni kubona molukona kutusehela ka butu haiba lubuutwisisa.

Muitute Kwa Bupolofita Bwa Mwa Bibebe

“Babanani kutwisiso bakautwisisa.”—DAN. 12:10.

MUZWALE wa mukulwani yabizwa Ben, utalusa kuli: “Nalata kuituta bupolofita bwa mwa Bibebe.” Kana mwalumelelana ni yena? Kamba kana muikutwa kuli kutaata kuutwisisa bupolofita bwa mwa Bibebe? Mwendi mane mwakona kuikutwa kuli kuituta litaba za bupolofita hakutabisi. Nihakulicwalo, hamuka ituta zeñata ka za libaka Jehova hanaatahisize kuli bupolofita buñolwe mwa Linzwi lahae, mwendi mubonelo wamina ukacinca.

² Mwa taba ye, lukanyakisisa **libaka** haluswanela kuituta bupolofita bwa mwa Bibebe ni **molukona** kuitutela bupolofita bo. Kihona lukanyakisisa bupolofita bobubeli bobufumaneha mwa buka ya Daniele ni kubona mo kuutwisisa bupolofita bo kukona kulutuseza ka nako ya cwale.

KI KABAKALAÑI HALUSWANELA KUITUTA BUPOLOFITA BWA MWA BIBEBE?

³ Luswanela kukupa tuso kuli luutwisise bupolofita bwa mwa Bibebe. Halunyakisiseni mutala wo. Luungeñi kuli muizo pota kwa sibaka sesiñwi semusa zibi kono mulikanaa mina yemuza-maya ni yena wasiziba hande. Waziba hande hahulu fomuza-maela ni koulibile mukwakwa ni mukwakwa. Kusina kukakanya, mukaitumela hahulu kuli mulikanaa mina naalumezi kumisi-ndeketa! Jehova uswana sina mulikani yo, mi waziba hande hahulu zekaezahala ku luna kwapili. Kacwalo, kuli luutwisise bupolofita bwa mwa Bibebe, lutokwa kuikokobeza ni kukupa Jehova kuli alutuse.—Dan. 2:28; 2 Pit. 1:19, 20.

1. Ki lika mañi zekona kulutusa kuikola kuituta bupolofita bwa mwa Bibebe?
2. Lukanyakisisa mwa taba ye?
3. Ki lika mañi zeluswanela kueza kuli luutwisisa bupolofita bwa mwa Bibebe?

⁴ Ka kuswana ni mushemi yomunde, Jehova ubata kuli bana bahae bayo pila bupilo bobunde kwapili. (**Mubale Jeremia 29:11.**) Kono ka kushutana ni bashemi ba batu, Jehova wakona kutalusa zekaezahala kwapili ka kunepahala luli! Naatahisize kuli bupolofita buñolwe mwa Linzwi lahae, ilikuli luzibe za likezahalo za butokwa pili lisika ezahala kale. (Isa. 46:10) Bupolofita bwa mwa Bible ki mpo yelilato yezwa ku Ndataa luna wa kwa lihalimu. Kono ki lika mañi zekona kumitusa kukolwa kuli bupolofita bwa mwa Bible bukatalelezwala luli?

⁵ Kwa sikolo, babanca hañata bakopananga ni batu babasa kuteki Bible. Litaba zebabulela ni muzamao wabona likona kutahisa kuli Lipa-ki babasali babanca bakakanye litaba zebalumela. Halunyakisiseñi zenezahezi ku muzwale yabizwa Max. Utalusa kuli: “Hane nisakena sikolo, nenikalile kukakanya ka za haiba litaba zene baniluta bashemi baka neeli za niti, ni kuli Bible neiñozwi ka kususumezwa ki moya wa Mulimu.” Ki lika mañi zene baezize bashemi bahae? Utalusa kuli: “Nihaike kuli nebaambozi ni na ka kuwa pilu, naziba kuli nebabilaenzi.” Bashemi ba Muzwale Max nebaalabile lipuzo zahae ka kuitusisa Bible. Muzwale Max ni yena naaezize nto yeñwi. Utalusa kuli: “Nenitutile bupolofita bwa mwa Bible, mi nenitalusezanga babanca babañwi zene niitutile.” Ki lika mañi zenezwile mwateñi? Muzwale Max utalusa kuli: “Kueza cwalo neku nitusize kukolwa kuli Bible neiñozwi ka kususumezwa ki moya wa Mulimu!”

⁶ Haiba ni mina mwakakanya litaba za niti ze mwa Bible sina bo Max, hamuswaneli kuiku-

4. Ki kabakalañi Jehova hanaatahisize kuli bupolofita buñolwe mwa Linzwi lahae? (Jeremia 29:11) (Mubone ni siswaniso.)

5. Babanca bakona kuitutañi ku zenezahezi ku Muzwale Max?

6. Ki lika mañi zemuswanela kueza haiba mwa kakanya, mi ki kabakalañi?

Kuituta bupolofita bwa mwa Bible kwakona kulutusa kuitukiseza lika zekaezahala kwapili (Mubone paragilafu 4)

twa mulatu. Nihakulicwalo, muswanela kueza sesiñwi ka za taba yeo. Kukakanya kuswana sina mafumi. Haiba atuhelwa, akona kusinya nto ya butokwa hanyinyani-hanyinyani. Kuli muzwise mafumi aswanisezo kwa tumelo yamina, muswanela kuipuza kuli: ‘Kana nalumela zeibulela Bible ka za zekaezahala kwapili?’ Haiba mwakakanya, muswanela kuituta bupolofita bwa mwa Bible bobutalelelizwe kale. Mukona kueza cwañi cwalo?

MUKONA KUITUTA CWAÑI BUPOLOFITA BWA MWA BIBELE

⁷ Daniele naalutomezi mutala omunde wa mwakuitutela bupolofita. Naituta bupolofita ka **libaka leliswanela**, ili kubata kuziba niti. Daniele hape **naaikokobeza**, mi naaziba kuli Jehova ukafa kutwisiso kwa batu baba muziba, ili babapila ka likuka zahae zekenile. (Dan. 2:27, 28; **mubale Daniele 12:10.**) Daniele naabonise kuli naaikokobeza ka kuitinga ku Jehova kuli amutuse. (Dan. 2:18) Daniele hape **naaitutanga ka tokomelo**. Naezanga lipatisiso mwa Mañolo anaañozwi ka kususumezwa ki moya wa Mulimu anaanani ona. (Jer. 25:11, 12; Dan. 9:2) Mukona kulikanyisa cwañi mutala wa Daniele?

7. Daniele naalutomezi mutala mañi wa mwakuitutela bupolofita? (Daniele 12:10) (Mubone ni siswaniso.)

Kuli lusepe Jehova sina Daniele, luswanela kuba ni buikokobezo ni kuituta bupolofita bwa mwa Bibele ka tokomelo, mi luswanela kueza cwalo ka libaka leliswanela

(Mubone paragilafu 7)

8 Munahanisise zemuitutela bupolofita. Kana muituta bupolofita bwa mwa Bibele kabakala kuli munani takazo yetuna ya kubata kuziba niti? Haiba ki cwalo, Jehova uka mitusa. (Joa. 4:23, 24; 14:16, 17) Nihakulicwalo, batu babañwi baitutanga bupolofita ka mabaka amañwi. Babañwi banahana kuli mwendi ka kueza cwalo bakafumana bupaki bobubonisa kuli Bibele haisika ñolwa ka kususumezwa ki moya wa Mulimu. Mi baikutwa kuli haiba ki cwalo, uzibe bakona kuitomela likuka ka za lika zelukile ni zesika luka ni kupila ka likuka zeo. Kono luna luswanela kuituta bupolofita ka libaka leliswanela. Kutuha fo, kunani kalememo ka butokwa keluswanela kuba ni kona kuli luutwisise bupolofita bwa mwa Bibele.

9 Mube ni buikokobezo. Jehova usepisa kuli ukatusa batu babaikokobeza. (Jak. 4:6) Kacwalo, luswanela kulapela ku yena kuli alutuse kuutwisisa bupolofita bwa mwa Bibele. Hape luswanela kulemuha kuli lutokwa kutusiwa ki

8. Ki kabakalañi batu babañwi habahana kuli bupolofita bwa mwa Bibele bwatalelezwanga, kono luna luswanela kuezañi?

9. Ki kalememo mañi keluswanela kuba ni kona kuli luutwisise bupolofita bwa mwa Bibele? Mutaluse.

batu baitusisa kwa kulufa lico za kwa moya ka nako yeswanela. (Luka 12:42) Jehova ki Mulimu yaonga-ongile lika ka nzila yeswanela; kacwalo, kwaswanela kulumela kuli uitusisa feela sikwata silisiñwi sa batu kuli alutuse kuutwisisa litaba za niti zefumaneha mwa linzwi lahae. —1 Makor. 14:33; Maef. 4:4-6.

10 Muitute ka tokomelo. Mukale ka kuketa bupolofita bomutabela, mi mueze lipatisiso ka za bona. Zeo ki zona zanaaezize kaizeli yabizwa Esther. Naatabela hahulu bupolofita bobubulela za kutaha kwa Mesia. Utalusa kuli: “Hane ninani lilimo ze 15, nenikalile kubatisisa bupaki bobubonisa kuli bupolofita bo nebuñozwi luli pili Jesu asika taha kale fa lifasi.” Kubala litaba ze mwa miputo ya kwa liwate la Dead Sea nekukolwisize kaizeli yo. Utalusa kuli: “Yemiñwi kwa miputo yeo neiñozwi pili Jesu asika taha kale fa lifasi; kacwalo, bupolofita bobu mwateñi bulukela kuba bone buzwa ku Mulimu.” Bo Esther bali: “Neninani kubala litaba ka kukuta-kutela kuli niliutwisise.” Kono batabile kakuli nebaezize buikatazo bo. Hamulaho wa kuituta ka tokomelo bupolofita bwa mwa Bibele bobushutana-shutana, batalusa kuli: “Nenii-ponenzi hande kuli litaba ze mwa Bibele ki za niti.”

11 Kubona mobutalelelizwe bupolofita bobuñwi bobu mwa Linzwi la Mulimu, kulutusa kusepa hahulu Jehova ni litaelo kaufela zalufa. Kutuha fo, bupolofita bwa mwa Bibele bulutusa kukolwa kuli lika likaba hande kwapili, kusina taba ni miinelo yetaata yelukopana ni yona ka nako ya cwale. Halunyakisiseñi ka buku-swani bupolofita bobubeli bwanaañzi Daniele bobusweli kutalelezwa ka nako ya cwale. Kuutwisisa bupolofita bo kwakona kulutusa kueza likatulo zende.

10. Muitutañi ku zeneezahezi ku bo Esther?

11. Kukolwa kuli litaba ze mwa Bibele ki za niti kukona kulutusa cwañi?

BUPOLOFITA BWA MAHUTU A SIPI NI LIZUPA BUMIAMA CWAÑI?

¹² **Mubale Daniele 2:41-43.** Mwa tolo ya-naalolile Mulena Nebukadenezare yanaatalusi-ze Daniele, mahutu a siswaniso sanaaboni mu-lena naaezizwe ka “sipi yezwakani ni lizupa lelibunolo.” Halubapanya bupolofita bo kwa bupolofita bobuñwi bobu mwa buka ya Danie-le ni ya Sinulo, lulemuha kuli mahutu ayemela mubuso oswalisani wa Britain ni America, ona mubuso omutuna hahulu mwa lifasi kacenu. Daniele naabulezi za mubuso omutuna wo kuli: “Mubuso [wo] ukatiya kwa neku leliñwi ni ku-fokola kwa neku leliñwi.” Ki kabakalañi hauka fokola kwa neku leliñwi? Kakuli batu babaswa-nisezwa kwa lizupa lelibunolo baupaleliswa ku-bonisa maata sina sipi.*

¹³ Luituta lituto za butokwa za niti zeña-ta kwa siswaniso sanaatalusize Daniele, sihulu kwa mahutu asona. Sapili, Mubuso Omutuna wa Britain ni America ubonisize maata aona mwa linzila zeñwi. Ka mutala, neutusize hahu-lu kwa kuwina Ndwa ya Lifasi Yapili ni Ndwa ya Lifasi Yabubeli. Nihakulicwalo, mubuso omu-tuna wo ufokolisizwe mi ukazwelapili kufokoli-swa ki mifilifili ye mwahalaa batu baba busiwa ki ona. Sa bubeli, mubuso oswalisani wo ukaba ona mubuso omutuna wa mafelelezo pili Mu-buso wa Mulimu usika felisa kale mibuso kau-fela ya batu. Nihaike kuli fokuñwi linaha zeñwi lilikanga kulwanisa Mubuso Omutuna wa Brit-ain ni America, halina kuuyola. Luziba cwalo bakeñisa kuli “licwe” leliyemela Mubuso wa Mulimu lika tuba mahutu a siswaniso, yona ka-

* Mubone taba yeli, “Jehova U Patulula Lika ze ‘Lukela ku Eza-hala Hona Cwale-cwale Fa,’” ye mwa *Tawala ya Mulibeleli* ya June 15, 2012, mapara 7-9.

12. Mahutu a “sipi yezwakani ni lizupa lelibunolo” ayeme-lañi? (Daniele 2:41-43)

13. Ki litaba mañi za butokwa za niti zeluituta kwa bupo-lofita bo?

lulo yeyemela mubuso oswalisani wa Britain ni America.—Dan. 2:34, 35, 44, 45.

¹⁴ Kana mukozwi kuli bupolofita bwa Danie-le ka za mahutu a sipi ni lizupa ki bwa niti? Hai-ba ki cwalo, taba yeo ikaama mupilelo wamina. Hamuna kundongwama sifumu mwa lifasi le le-lituha liyundiswa. (Luka 12:16-21; 1 Joa. 2:15-17) Kuutwisisa bupolofita bo hape kuka mitusa kulemuha butokwa bwa musebezi wa kukutaza ni kuluta. (Mat. 6:33; 28:18-20) Hamulaho wa kuituta bupolofita bo, mukaeza hande kuipu-za kuli: ‘Kana likatulo zeniezanga libonisa kuli nikozi kuli Mubuso wa Mulimu utuha ufelisa mibuso kaufela ya batu?’

BUPOLOFITA BWA “MULENA WA KWA MUTULO” NI “MULENA WA KWA MBOELA” BUMIAMA CWAÑI?

¹⁵ **Mubale Daniele 11:40.** Daniele kau-hanyo 11 ibulela za malena bababeli, kamba mibuso ya bupolitiki yemibeli yelwanisana. Halubapanya bupolofita bo kwa bupolofita bo-buñwi bwa mwa Bibebe, lulemuha kuli Russia ni linaha zeswalisani ni yona ki yena “mulena wa kwa mutulo” mi Mubuso Omutuna wa Britain ni America ki yena “mulena wa kwa mboela.”*

¹⁶ Batu ba Mulimu babapila mwa libaka zebu-siwa ki “mulena wa kwa mutulo” basweli ku-nyandiswa ki mulena yo. Lipaki za Jehova ba-bañwi banatakilwe ni kulengiwa mwa tolongo kabakala tumelo yabona. Zaeza “mulena wa kwa mutulo” halisabisi mizwale baluna kono mane litiisa tumelo yabona. Libaka? Kakuli mizwale baluna baziba kuli kunyandiswa kwa

* Mubone taba yeli, “Ki Mañi ‘Mulena wa Kwa Mutulo’ Kacenu?,” ye mwa *Tawala ya Mulibeleli* ya May 2020 para. 3 ni 4.

14. Kuutwisisa bupolofita bwa mahutu a sipi ni lizupa ku-kona kulutusa cwañi kuezwa likatulo zende?

15. Ki mañi “mulena wa kwa mutulo” ni “mulena wa kwa mboela” kacenu? (Daniele 11:40)

16. Ki butata mañi bobakopana ni bona batu babapila mwa libaka zebusiwa ki “mulena wa kwa mutulo”?

Lwakona kutiisa tumelo yaluna ni kusa ikalelwa hahulu haiba lulemuha kuli twaniso yezwelela ku “mulena wa kwa mutulo” ni ku “mulena wa kwa mboela” italeleza bupolofita bwa mwa Bibele (Mubone maparagilafu 16-18)

batu ba Mulimu kutaleleza bupolofita bobu mwa buka ya Daniele.* (Dan. 11:41) Kuziba taba yeo kwakona kulutusa kuzwelapili kuba ni sepo yetiile ni kusepahala ku Jehova.

¹⁷ Kwamulaho, “mulena wa kwa mboela” ni yena naanyandisize batu ba Jehova. Ka mutala, nekubile cwalo ka nako ya Ndwa ya Lifasi Yapili ni Ndwa ya Lifasi Yabubeli, mizwale ba-

* Mubone taba yeli, “Ki Mañi ‘Mulena wa Kwa Mutulo’ Kacenu?,” ye mwa *Tawala ya Mulibeleli* ya May 2020 mapara. 7-9.

17. Ki butata mañi bobakopani ni bona batu ba Mulimu babapila mwa libaka zebusiwa ki “mulena wa kwa mboela”?

bañata hane balengilwe mwa tolongo kabakala kuhana kuya kwa ndwa, mi Lipaki bane bali banana nebalelekilwe kwa likolo kabakala kuhana kucaela ndembela silutu. Mi mwa lilimo za cwanoñu fa, batanga ba Jehova babapila mwa libaka zebusiwa ki mulena yo bakopani ni miliko yesalemusehi ka bunolo yekona kubapalelwa kusepahala kwa Mubuso wa Mulimu. Ka mutala, ka nako ya liketisa, Mukreste yomuñwi ukona kukenelwa ki muliko wa kuyemela sikwata sesiñwi sa lipolitiki kamba kuyemela yomuñwi wa batu babaipapata. Ni-haike kuli haana kuvota luli, mwendi ukona kuikutwa kuli sikwata sesiñwi sa lipolitiki sa-

kona kuezwa hande hahulu kufita sesiñwi. Ki kwa butokwa hahulu kuzwelapili kusaikenya mwa litaba za lipolitiki ka likezo zaluna mane nihaiba ka lika zelunahana ni moluikutwela! —Joa. 15:18, 19; 18:36.

¹⁸ Batu babasina tumelo mwa bupolofita bwa mwa Bibele bakona kuikalelwa hahulu hababona “mulena wa kwa mboela” ‘hapumbana’ ni “mulena wa kwa mutulo.” (Dan. 11:40, litaluso ze kwatasi) Yomuñwi ni yomuñwi wa malena bao unani limbomba zemaata hahulu zekona kuyundisa batu kaufela fa lifasi. Kono lwaziba kuli Jehova haana kulumeleza kuli batu kaufela fa lifasi bayundiswe. (Isa. 45:18) Kacwalo, kusautwana koku mwahala “mulena wa kwa mutulo” ni “mulena wa kwa mboela” haku lubilaezi, kono mane kutiisa tumelo yaluna. Mi taba yeo ibonisa kuli mafelelezo a lifasi le a fa-kaufi.

MUZELEPILI KUISA PILU KWA BUPOLOFITA

¹⁹ Haluzibi mobuka taleleleza bupolofita

18. Luikutwanga cwañi halubona “mulena wa kwa mutulo” halwanisana ni “mulena wa kwa mboela”? (Mubone ni siswaniso.)

19. Ki lika mañi zeluswana kulemuha ka za bupolofita bwa mwa Bibele?

bobuñwi bwa mwa Bibele. Mane nihaiba mupolofita Daniele naasautwisisi taluso ya litaba kaufela zanaañzi. (Dan. 12:8, 9) Kono kusautwisisa ka kutala mobuka taleleleza bupolofita bobuñwi hakutalusi kuli habuna kutaleleza. Kusina kukakanya, lwakona kuba ni buikolwiso bwa kuli Jehova uka lupatululela litaba zeluswana kuziba ka nako yeswana luli, sina feela mwanaaezelize kwamulaho. —Amo. 3:7.

²⁰ Kukaba ni muhuwo wa “koko ni buiketo.” (1 Mates. 5:3) Mi mibuso ya lifasi ikataseza bulapeli bwa buhata ni kubuyundisa. (Sin. 17:16, 17) Kihona ikataseza batu ba Mulimu. (Ezek. 38:18, 19) Likezahalo zeo likatahisa kuli ndwa ya mafelelezo, yona ndwa ya Armagedoni ikalise. (Sin. 16:14, 16) Lwakona kukolwa kuli likezahalo zeo lituha liezahala. Kufitela nako yeo ifita, haika luzweleñipili kubonisa buitumelo bwaluna ku Ndataa luna wa kwa lialimu yalilato ka kuisa pilu kwa bupolofita bwa mwa Bibele ni kutusa babañwi kuezwa nto yeswana.

20. Ki bupolofita mañi bwa mwa Bibele bobutabisa bolu-tuha luiponela inze butaleleza, mi luswana kuzwelapili kuezani?

KANA MWAHUPULA?

- Ki kabakalañi haluswana kuituta bupolofita bwa mwa Bibele?
- Luswana kuituta cwañi bupolofita bwa mwa Bibele?
- Ki bufi bobuñwi bwa bupolofita bobuama Mubuso Omutuna wa Britain ni America, ni Russia ni linaha zeswalisana ni yona boluiponezi inze butaleleza?

Zemukona Kueza Haiba Bakumina Banani Mukwa wa Kubuha Maswaniso A Mapunu

- *“Neniikutwile inge kuli bo muunaaka nebakuta-kutezi kueba bubuki.”*
- *“Neniikutwile hahulu maswabi, kusabuheha, ni kutokwa tuso.”*
- *“Nenisa koni kubulelela mutu ka za teñi. Neniipulukezi taba yeo.”*
- *“Neniikutwile inge kuli Jehova naasa niisi pilu.”*

Manzwi ao, abonisa mwaikutwelanga musali yanyezwi ku muuna yanani mukwa wa kubuha maswaniso a mapunu. Mi haiba naaezanga cwalo kwa mukunda, mwendi ka likweli kamba lilimo, musalaa hae ukona kuikutwa kuli hasaakona kumusepa. Musali yomuñwi yanyezwi, naabulezi kuli: “Niikutwa inge kuli hanizibi hande mobainezi bo muunaaka. Esi mwendi kunani lika zeñwi zeba nipatezi!”

Taba ye ilukiselizwe kutusa musali yanyezwi ku muuna yanani mukwa wa kubuha maswaniso a mapunu.* Mwa taba ye, lukanyakisisa likuka za mwa

* Mwa taba ye, lukaitusisa mutala wa muuna sina yena yanani mukwa wa kubuha maswaniso a mapunu. Nihakulicwalo, buñata bwa likuka zeluka nyakisisa mwa taba ye zakona kutusa muuna yanyezi musali yanani mukwa wa kubuha maswaniso a mapunu.

Bibele zekona kuomba-omba musali yo, kumukolwisa kuli Jehova uka mutusa, ni kumutusa kuba ni kozo ya mwa munahano ni kuzwelapili kuba ni silikani sesitii- le ni Jehova.*

KI LIKA MAÑI ZAKONA KUEZA MUSALI YANYEZWI KU MUUNA YANANI MUKWA WA KUBUHA MASWANISO A MAPUNU?

Nihaike kuli hamuna maata fahalmwaa lika kaufela zebakona kueba bo muunaa mina, kunani lika zeñwi zemukona kueba kuli mube hahulu ni kozo ya mwa munahano. Halunyakisiseñi liakalezo zelatelela.

Musike mwaikutwa mulatu. Musali yanyezwi ukona kuikutwa kuli mwendi ka nzila yeñwi ki yena yatahisize kuli muunaa hae abe ni mukwa wa kubuha maswaniso a mapunu. Kaizeli yabizwa Alice[#] naaikutwa kuli naasi musali yabuheha. Naaipuzanga kuli: “Ki kabakalañi bo muunaaka habatabela kubuha basali basili kufita na?” Basali babañwi babanyezwi banyazanga likezo zabona ka kunahana kuli ki zona zetahisa kuli bakubona bazwelepili ni mukwa wabona. Kaizeli yabizwa Danielle utalusa kuli: “Neniikutwa kuli ki na yanaasinya linyalo laluna kabakala buhali bobutu- na bone ninani bona.”

Haiba ni mina muikutwa cwalo, muzibe kuli Jehova haamiingi kuli munani mulatu kabakala likezo za bo

* Kubuha maswaniso a mapunu haki libaka la ka Mañolo leliliko- na kutahisa kuli kube ni teleko.—Mat. 19:9.

[#] Mabizo acincizwe.

muunaa mina. Jakobo 1:14, ili: “Mutu ni mutu uliki-wa ka kuhohiwa ni kuhapiwa ki takazo **yahae**.” (Maro. 14:12; Mafil. 2:12) Mwa sibaka sa kumifa mulatu, Jehova waitebuha busepahali bwamina ku yena.—2 Makol. 16:9.

Hape kwakona kutusa kuutwisisa kuli muuna yanyezi haiba abuha maswaniso a mapunu hakutalusi kuli musalaa hae haki musali yomunde. Licaziba batalusa kuli kubuha maswaniso a mapunu kutahisa kuli muuna abe ni takazo ya kueza somano yesakoni kukuliswa ki musali ufi kamba ufi.

Musike mwabilaela hahulu. Kaizeli yabizwa Catharine utalusa kuli naabilaewanga hahulu ki mukwa wa bo muunaa hae wa kubuha maswaniso a mapunu. Kaizeli yabizwa Frances naabulezi kuli: “Nibilaelanga hahulu hanisa zibi kobainzi bo muunaaka. Mi nikailelwanga hahulu lizazi kaufela.” Basali babañwi babanyezwi batalusa kuli baikutwanga hahulu maswabi habainzi ni Bakreste babañwi babaziba mukwa wa bakubona. Babañwi bona batalusa kuli baikutwanga hahulu buinosi bakeñisa kuli banahana kuli hakuna feela yautwisisa muinelo obali ku ona.

Hakusika fosahala kuikutwa cwalo. Niteñi, haiba muisa hahulu pili kwa maikuto ao mukabilaela hahulu. Kono mueze momukonela kaufela kuisa pili

kwa silikani samina ni Jehova. Kueza cwalo kuka mitusa kuzwelapili kuitiisa.—Samu 62:2; Maef. 6:10.

Mwakona kutuseha haiba mubala ni kunahanisisa litaba za mwa Bibele za basali bane balembwalile, ili bane baomba-ombilwe kabakala kulapela ku Jehova. Nihaike kuli kamita naasafelisangi miinelo yetaa-ta yene bakopana ni yona, naabatusanga kuba ni kozo ya mwa munahano. Ka mutala, Anna “naaswabile hahulu” kabakala muinelo wanaali ku ona. Kono hasaalapezi “ku Jehova ka nako yetelele” aba ni kozo ya mwa munahano nihaike kuli naasazibi haiba butata bwanaali kubona nebuka fela kamba kutokwa.—1 Sam. 1:10, 12, 18; 2 Makor. 1:3, 4.

Mukupe tuso kwa baana-bahulu ba puteho. Bakona kuba sina “mukunda hakufuka moya, [babe] sina masabelo hakunani pula ya liñungwa.” (Isa. 32:2, litaluso ze kwatasi) Mane mwendi bakona kukupa kaizeli yomuñwi kuli muambole ni yena kwa mukunda ni kuli amiomba-ombe.—Liprov. 17:17.

KANA MWAKONA KUBATUSA?

Kana mwakona kutusa bo muunaa mina kutula mukwa wa kubuha maswaniso a mapunu? Mwendi mwakona kueza cwalo. Bibele ibonisa kuli “bababeli bafita alimuñwi” kakuli kukona kubabela bunolo kutatulula butata bobuñwi kamba kutula sila sesimaata

Muzwale yanyezi ni musalaa hae mwendi batokwa kukupa hamoho tuso kwa baana-bahulu

Baana-Bahulu Bakona Kutusa Cwañi?

- Haiba musali yanyezwi watabela, mulukise kuli muikambotange ni yena ni bo muunaa hae kamita. Mumufe kolo ya kutalusa mai-kuto ahae ka kulukuluha.—Isa. 32:1, 2; 1 Mates. 5:14; 1 Pit. 5:2, 3.
- Muutwisise kuli kukona kubela hahulu taa-ta mutu kutuhela mukwa wa kubuha maswaniso a mapunu, mi muzibe zatokwa kuezwa mutu kuli atuhele mukwa wo.
- Niha kukona kubonahala kuli mutu utuhezi mukwa wo, mulemuhe kuli musatokwa kuzwelapili kumutusa.
- Mutokomele kuli hamuyemeli mukwa wa muunaa yanyezi kamba kubonisa inge kuli musalaa hae ka nzila yeñwi utahisize kuli abe ni mukwa wo.
- Mutuse musali yanyezwi kulemuha kuli Jehova umuunga kuba wa butokwa mi mususueze kuzwelapili kuifepa kwa moya ka kuezanga tuto ya ka butu ni kulapela.
- Mukolwise musali yanyezwi kuli Jehova, sitopa sa baana-bahulu, ni puteho, bamulata, kumukuteka, ni kumuunga kuba wa butokwa.

hahulu. (Muek. 4:9-12) Licaziba bafumani kuli batu babanyalani habasebelisana hamoho, hañata kukona kutusa muuna kutuhela mukwa wa kubuha maswaniso a mapunu mi musalaa hae wakona kumusepa hape.

Kono bakumina bakona feela kutuseha haiba batabela kuezwa mobakonela kaufela kutuhela mukwa wa kubuha maswaniso a mapunu. Kana balapezi ku Jehova kuli abafe maata ni kukupa baana-bahulu kuli babatuse? (2 Makor. 4:7; Jak. 5:14, 15) Kana baangile mihato yemiñwi yekona kubatusa kusakena mwa muliko, inge cwalo kutokomela hahulu mobaitusiseza tupangaliko twabona ni kutokolomoha miinelo yekona kutahisa kuli babuhe maswaniso a mapunu? (Liprov.

27:12) Kana batabela kuli mubatuse ni kumitaluseza lika kaufela? Haiba ki cwalo, mwakona kubatusa.

Ka mukwa ufi? Halunyakisiseñi mutala olatelela. Kaizeli yabizwa Felicia naanyezwi ku muzwale yabizwa Ethan yanaanani mukwa wa kubuha maswaniso a mapunu kuzwa feela kwa bwanana bwahae. Bo Felicia baezanga lika zetusage bo Ethan kulukuluha kubataluseza hababa ni takazo ya kubuha maswaniso a mapunu. Bo Ethan batalusa kuli: “Nitalusezanga bo musalaaka lika kaufela ka kulukuluha. Ka lilato, banitusanga kusakena mwa miliko mi kamita babatanga kuziba buikatazo bonieza kuli nituhele mukwa wo. Mi banitusanga kusaitusisa hahulu Intaneti.” Niti kikuli, bo Felicia baikutwanga hahulu bumaswe kabakala mukwa wa bo Ethan wa kubuha maswaniso a mapunu. Kono batalusa kuli: “Bunyemi bwaka ni butuku boniutwanga habutusangi bo muunaaka kutuhela mukwa wo. Hamulaho wa kuikambo-ta ni bona ka za butata bo, baikatulelanga kunitusa kusaikutwa hahulu butuku kwa pilu.”

Lingambolo zecwalo litusa muuna yanyezi kutuhela mukwa wa kubuha maswaniso a mapunu mi litusa ni musalaa hae kumusepa hape. Mane haiba muuna yanyezi watabela kutaluseza musalaa hae ka za bufokoli bwahae, lika zaeza ka zazi, ni kwaya, musalaa hae uka musepa hape.

Kana mwalumela kuli ni mina mwakona kutusa bo muunaa mina ka nzila yeswana? Haiba ki cwalo, neikaba hande hane mukabala ni kunyakisisa hamoho taba ye. Bakaikatulela kutuhela mukwa wa kubuha maswaniso a mapunu ni kuezwa mobakonela kaufela kuli mubasepe hape. Mwa sibaka sa kunyema kabakala kuli mubata kuikambota ni bona za butata bo, baswanela kuikataza kuutwisisa kuli butata bwabona bwamiama. Muswanela kubatusa habanze baikataza kutuhela mukwa wo ni kubafa kolo ya kuezwa lika zeka mitusa kubasepa hape. Mina ni bakumina muswane-la kuziba mabaka atahisanga kuli batu babe ni mukwa wa kubuha maswaniso a mapunu ni mwakutuhela mukwa wo.*

* Mwakona kufumana litaba zekona kumitusa fa jw.org ni mwa lihatiso zaluna. Ka mutala, mubone taba yeli, “Kubuha Maswaniso A Mapunu Kwakona Kusinya Linyalo Lamina” ye fa jw.org; yeli, “Mwa Kona ku Tula Muliko!” ye mwa *Tawala ya Mulibeleli* ya April 1, 2014, make. 10-12; ni yeli, “Kana Maswaniso A Mapunu A Kona ku Tisa Butata Kamba Kutokwa?” ye mwa *Tawala ya Mulibeleli* ya August 1, 2013, make. 3-7.

Haiba mina ni bakumina muikutwa kuli hamukoni kuikambota ka kuwa pilu, mwendi mwakona kukupa muuna-muhulu yomuñwi yemutwaelani ni yena bu-beli bwamina kuli aetelele puisano yeo. Muhupule kuli nihaikaba kuli bakumina batuhezi mukwa wa ku-buha maswaniso a mapunu, kwakona kuunga nako yetelele kuli mukone kubasepa hape. Musike mwa-zwafa. Mulemuhe nihaiba zwelopili yenyinyani yebae-zize bakumina kuli batiise linyalo lamina. Mube ni sepo ya kuli hamulaho wa nako, haiba mina ni baku-mina muba ni pilu-telele, linyalo lamina lakona kutiya hape.—Muek. 7:8; 1 Makor. 13:4.

KUCWAÑI HAIBA BAZWELAPILI KUBA NI MUKWA WO?

Haiba bo muunaa mina babuha maswaniso a mapunu hamulaho wa kutuhela mukwa wo, kana fo kutalusa kuli habasika cinca kamba kuli habana fee-la kutuhela mukwa wo? Haki cwalo luli. Bakona kukutela kubuha maswaniso ao sihulu haiba neku babezi taata kutuhela mukwa wo. Mutu ukona kukutela ku-buha maswaniso a mapunu hape niha sekufitile nako yetelele kuzwa fanaatuhelizi mukwa wo. Kuli asike abuha maswaniso a mapunu hape kwapili, uswanela kuzwelapili kuunga mihato yemiñwi ni kutokomela hahulu nihasaatuhezi mukwa wo. (Liprov. 28:14;

Mat. 5:29; 1 Makor. 10:12) Ukatokwa kuuncafaza “moya osusumeza munahano [wahae]” ni **‘kutoya bumaswe’**—maswaniso a mapunu hamohocwalo ni mikwa kaufela ye masila yecwale ka mukwa wa kuicu-ka. (Maef. 4:23; Samu 97:10; Maro. 12:9) Kana wata-bela kueza buikatazo bo? Haiba ki cwalo, uzibe kuna-ni sepo ya kuli ukatuhela mukwa wo ka kutala.*

Kono kucwañi haiba hakuna feela buikatazo bo-baeza bakumina kuli batuhele mukwa wo? Kusina ku-kakanya, mwendi fokuñwi mwakona kuikutwa hahulu bumaswe, kunyema, ni kubetekiwa. Musiye taba yeo mwa mazoho a Jehova mi mukaba ni kozo ya mwa munahano. (1 Pit. 5:7) Muzwelepili kutiisa silikani sa-mina ni Jehova ka kuituta, kulapela, ni kunahanisi-sa. Hamunze mueza cwalo, muzibe kuli Jehova ni yena ukasutelela ku mina. Sina mokuboniselizwe kwa Samu 34:18, “ufakaufi ni babalobehile lipilu” mi uba-ta kuli bakutelwe ki tabo. Mueze momukonela kaufe-la kuzwelapili kusebeleza Jehova ka busepahali. Mu-kupe tuso kwa baana-bahulu. Mi muzwelepili kuba ni sepo ya kuli kwapili, mwendi bo muunaa mina baka-cinca kuzwelela kwatasaa pilu.—Maro. 2:4; 2 Pit. 3:9.

* Bakeñisa kuli kukona kubela hahulu taata mutu kutuhela mu-kwa wa kubuha maswaniso a mapunu, batu babañwi baba-nyalani baikatulezi kukupa tuso ya baalafi kwandaa tuso ya kwa moya yebafiwa ki baana-bahulu.

Muise pilu kwa silikani samina ni Jehova

Taba yeli, “Libizo Lahao Likeniswe” ye mwa *Tawala ya Mulibeleli* ya June 2020, neilutusize cwañi kuutwisisa hande zelulumela ka za libizo la Jehova ni tukelo yahae ya kubusa?

■ Mwa taba yeo, neluitutile kuli kunani taba iliñwi ya butokwa hahulu yeama batu kaufela fa lifasi ni mangeloi: ili kukeniswa kwa libizo la Jehova lelituna. Kalulo ya taba ya butokwa hahulu yeo iama tukelo ya Jehova ya kubusa, ili taba ya kuli, nzila yabusa ka yona ki yende hahulu. Ka mukwa oswana, taba ya busepahali bwa batu ki kalulo yeñwi ya taba ya butokwa hahulu yeo.

Ki kabakalañi ka nako ya cwale halukoñomeka kuli taba ya butokwa hahulu ka kufitisisa iama libizo la Jehova ni kukeniswa kwalona? Halunyakisiseñi mabaka amalaalu.

Libaka lapili, mwa simu ya Edeni, **Satani naalwanisize libizo la Jehova, kamba butu bwa-hae**. Puzo yeo Satani naabuzize Eva neibonisa inge kuli Jehova naasina bufani mi naasaswaneli kuhanisa babusiwa bahae kueza lika zeñwi. Satani kihona ahanyeza manzwi a Jehova ka kuno-nga, mi ka kueza cwalo naabulezi kuli Mulimu ki lihata. Kacwalo, naasawanile libizo la Jehova. Aba “Diabulosi,” ili kutalusa “lisawana.” (Joa. 8:44) Bakeñisa kuli Eva naalumezi buhata bwa Satani, naasika utwa Mulimu, mi naakwenuhezi tukelo yahae ya kubusa. (Gen. 3:1-6) Kuto fita ni la kacenu le, Satani usawanile libizo la Mulimu ka kuhasanya litaba za buhata ka za mwainezi Jehova. Batu babalumela litaba za buhata zeo kukona kubabela bunolo kusa utwa Jehova. Kacwalo, batu ba Mulimu baanga kuli kusawana libizo la Jehova lelikeni hakisika luka nihanyinyani. Busawana bo ki bona sihulu bobutahisize manyando amañata ni bumaswe mwa lifasi.

Libaka la bubeli, **Jehova uikatulezi kukenisa libizo lahae ka kutala**, ili kuli zebupilwe kaufela litusiwe. Taba yeo ki ya butokwa hahulu

Satani uzwezipili kusawana libizo la Mulimu kuzwa feela fa bukwenuheli bwa mwa simu ya Edeni

ku Jehova. Ki lona libaka haabulela kuli: “Nikakenisa luli libizo laka lelituna.” (Ezek. 36:23) Mi Jesu naabonisize hande zeswanela kuba za butokwa hahulu mwa litapelo za batanga ba Jehova kaufela babasepahala, hanaaize: “Libizo lahae likeniswe.” (Mat. 6:9) Bibe le ikuta-kutezi kukoñomeka butokwa bwa kukanyisa libizo la Jehova. Halunyakisiseñi mitala feela isikai: “Mufe Jehova kanya yeswanela libizo lahae.” (1 Makol. 16:29; Samu 96:8) “Muopelele libizo lahae lelikanya milumbeko.” (Samu 66:2) “Nikakanyisa libizo lahae kuya kuile.” (Samu 86:12) Yeñwi ya lina zanaabulezi Jehova kasibili kuzwelela kwa lihalimu neli kwa tempele mwa Jerusalema, ili ko Jesu naabulezi kuli: “Ndate, kanyisa libizo lahae.” Jehova naaalabile kuli: “Nilikanyisize mi nika likanyisa hape.”—Joa. 12:28.*

Libaka la bulaalu, **mulelo wa Jehova ukazwelapili kulumelelana ni libizo lahae**, kamba butu bwahae. Halunyakisiseñi taba ye: Ki lika mañi zekaezahala hamulaho wa tiko ya mafelelezo yekaba teñi kwa mafelelezo a Puso ya Krete ya Lilimo ze 1,000? Kana batu ni mangeloi bakazwelapili kukauhanywa ki taba yetuna yeama kukeniswa

* Bibe le hape ibonisa kuli Jehova uunganga muhato “kabakala libizo lahae.” Ka mutala, uetelelanga batu bahae, kubatusa, kubalamulela, kubaswalela, ni kubapilisa, mi uezanga lika zeo kaufela kabakala libizo lahae lelituna, lona la Jehova.—Samu 23:3; 31:3; 79:9; 106:8; 143:11.

kwa libizo la Jehova? Kuli lualabe puzo yeo, halui-kupuliseñi likalulo zepeli zeswalisana, ili busepahali bwa batu ni tukelo ya Mulimu ya kubusa pupo kaufela. Kana batu babaka bonisa kuli basepahala bakakopana ni miinelo yeka bapaleliswa kuzwelapili kusepahala? Batili. Bakaba batu babapetahalile ni babalikilwe ka kutala. Mi bakabe bafumani bupilo bobusa feli. Kana batu ni mangeloi bakazwelapili kuambola za tukelo ya Mulimu ya kubusa pupo kaufela, kamba mane kukauhanywa ki taba yeo? Batili. Ka nako yeo, batu kaufela ni mangeloi bakaziba kuli Jehova unani tukelo ya kubusa, ki yapahami ka kufitisa, ni kuli nzila yabusa ka yona ki yende hahulu. Kono kucwañi ka za libizo la Jehova?

Ka nako yeo, batu kaufela bakaziba niti ka za Jehova, mi libizo lahae lika keniswa ka kutala. Nihakulicwalo, libizo la Jehova likazwelapili kuba la butokwa hahulu kwa batanga bahae kaufela babasepahala, kwa lihalimu ni fa lifasi. Libaka? Kakuli bakabona Jehova inzaa zwelapili kueza lika zekomokisa. Muniyakisise taba ye: Bakeñisa kuli Jesu ukakutisa bubusi kaufela ku Jehova ka bukokobezo, Mulimu ukaba “lika kaufela kwa batu

kaufela.” (1 Makor. 15:28) Hasamulaho, batu fa lifasi bakaikola “tukuluho yemakaza ya bana ba Mulimu.” (Maro. 8:21) Mi Jehova ukataleleza ka kutala mulelo wahae wa kuba ni lubasi lolutuna loluswalisani kwa lihalimu ni fa lifasi.—Maef. 1:10.

Likezahalo zeo likaama cwañi lubasi lwa Jehova kwa lihalimu ni fa lifasi? Kusina kukakanya, lukaba ni takazo yetuna ya kubata kuzwelapili kulumbeka libizo la Jehova lelinde. Davida muñoli yomuñwi wa samu, naasusumelizwe kuñola kuli: “Haikela Jehova Mulimu alumbekwe . . . Libizo lahae lelinde lilumbekwe kuya kuile.” (Samu 72:18, 19) Lukazwelapili kufumana mabaka amanca ni atabisa a kueza cwalo kuya kuile.

Libizo la Jehova liyemela lika kaufela ka za hae. Kunahanisisa libizo la Jehova kuluhupulisa lilato lahae. (1 Joa. 4:8) Kamita **lukahupulanga** kuli Jehova naalubupile kakuli walulata, naalufile sitabelo sa tiululo kakuli walulata, ni kuli naabonisi ze kuli nzila yabusa ka yona ilukile kakuli walulata. Kono **lukazwelapili kubona** mo Jehova aboniseza lilato kwa lika zabupile. Mi lukazwelapili kusutelela ku Ndataa luna ni kuopelela libizo lahae lelikanya milumbeko kuya kuile.—Samu 73:28.

Jehova ukatahisa kuli libizo lahae likanyiswe kuya kuile

PINA 114

“Mube ni Pilu-Telele”

ZELUKA ITUTA

Batu babañata kacenu mwa lifasi la Satani haba-na pilu-telele. Nihakulicwa-lo, Bibe le ilutaluseza kuli luapale pilu-telele. Mwa taba ye, lukanyakisisa liba-ka kalemeno ka pilu-telele hakali ka butokwa ni molu-kona kubela hahulu ni kona.

Muzwelepili Kuba ni Pilu-Telele

“Muapale . . . pilu-telele.”—MAKOLO. 3:12.

KAUFELAA luna lwaitebuha batu babanani pilu-telele. Lwa-kuteka batu babakona kulibelela nto yeñwi basafilikani. Lwa-itebuha kuli babañwi balubonisanga pilu-telele halufosize. Mi lwaitumela luli kuli bane baluluta Bibe le neba lubonisize pilu-telele hane luikataza kuituta, kulumela, kamba kusebeli-sa taba yeñwi ya mwa Bibe le. Kono sa butokwa nikufita kiku-li, luitumela hahulu ku Jehova Mulimu kakuli ulubonisa pilu-telele.—Maro. 2:4.

² Nihaike kuli lutabela kuli babañwi babe ni pilu-telele, ku-kona kulubela taata kuli luna lubonise pilu-telele. Ka mutala, kukona kulubela taata kulibelela mwa mulaini ka nako yetele-le, sihulu haiba kunani kokuñwi kolubata kumatela. Lwakona kufilikana hahulu haiba babañwi balunyemisa. Mi ka linako zeñwi, kukona kulubela taata kuzwelapili kulibelela lifasi le-linca lalusepisize Jehova. Kana mwatabela kuba hahulu ni pilu-telele? Mwa taba ye, lukanyakisisa sekutalusa kuba ni pilu-telele ni libaka hakuli kwa butokwa kuba ni yona. Hape lukanyakisisa zekona kulutusa kuba hahulu ni pilu-telele.

KUBA NI PILU-TELELE KUTALUSAÑI?

³ Halunyakisiseñi linzila zeene zelukona kubonisa ka zona pilu-telele. Sapili, ***mutu yanani pilu-telele haakufi kuhalifa***. Ulikanga kueza lika ka kuwa pilu hafoselizwe mi haakutisangi misuha. Mwa Bibe le, pulelo yeli “yasaakufi kuhalifa,” itusisi-zwe lwapili Jehova hataluswa kuli ki “Mulimu yanani makeke

1. Ki kabakalañi hamuitebuha batu babanani pilu-telele?
2. Ki miinelo mañi yekona kutahisa kuli kulubele taata kuba ni pilu-telele?
3. Ki lika mañi zaezanga mutu yanani pilu-telele haiba afosezwa?

ni mukekecima, yasaakufi kuhalifa ni yatezi lilato lelisa feli ni niti.”—Exo. 34:6.

⁴ Sabubeli, **mutu yanani pilu-telele wakona kulibelela inzaa wile pilu**. Haiba nto yeñwi iliyeha hahulu kufita mwanaanahanela, mutu ya cwalo hafilikanangi kamba kupalelwa kubona buloko. (Mat. 18:26, 27) Kunani miinelo yemiñata yetokwa kuli lulibelele ka kuwa pilu. Ka mutala, lutokwa kuteeleza ka pilu-telele mutu yomuñwi habulela ni kusa mukau-leza. (Jobo 36:2) Hape mwendi lutokwa kuba ni pilu-telele halutusa muituti wa Bibe le kuu-twisisa tuto yeñwi ya mwa Bibe le kamba kutu-hela mukwa omuñwi omaswe.

⁵ Sabulaalu, **mutu yanani pilu-telele haeza-
ngi lika ka kumata-mata**. Ki niti kuli ka li-nako zeñwi lutokwa kuunga muhato kapili.

4. Ki lika mañi zaezanga mutu yanani pilu-telele haiba utokwa kulibelela?

5. Ki ifi nzila yeñwi yelukona kubonisa ka yona pilutelele?

Nihakulicwalo, mutu yanani pilu-telele haku-pilwe kueza musebezi omuñwi wa butokwa, haakalisangi musebezi wo kamba kuueza ka kumata-mata. Kono ubonanga teñi kuli una-ni nako yeñata ya kunahanisisa mwakaeze-za musebezi wo. Kihona akaeza musebezi wo ka kuiketa ni kuueza hande.

⁶ Sabune, **mutu yanani pilu-telele uikataza-
nga kutiyela miliko kusina kutongoka**. Ka nzi-la yecwalo, kalememo ka pilu-telele kaswalisa-na hahulu ni kalememo ka buitiiso. Ki niti kuli hakisika fosahala kotaluseza mulikanaa luna yomutuna moluikutwela ka za muliko oluko-pana ni ona. Niteñi, mutu yanani pilu-telele ukaeza mwakonela kaufela kuzwelapili kuitii-sa inzaa nani mubonelo oswanela. (Makolo. 1:11) Ka kuba Bakreste, luswanela kubonisa pilu-telele mwa miinelo yeo kaufela. Kabaka-lañi? Halunyakisiseñi mabaka asikai feela.

6. Ki lika mañi zaezanga mutu yanani pilu-telele hakopa-na ni miliko kamba miinelo yetaata?

Sina feela mulimi
halibelelanga ka pilu-telele
ni kusepa kuli ukakutula
hamulaho wa nako, ni luna
lulibelela ka pilu-telele, inze
lukolwa kuli Jehova
ukataleleza lisepero zahae
kaufela ka nako yeswanela
(Mubone paragilafu 7)

LIBAKA KALEMENO KA PILU-TELELE HAKALI KA BUTOKWA

⁷ Lutokwa kuba ni pilu-telele kuli lupiliswe. Ka kuswana ni batanga ba Mulimu ba kwamulaho bane basepahala, lutokwa kuba ni pilu-telele halunze lulibelela kuli Mulimu ataleleze lisepero zahae. (Maheb. 6:11, 12) Bibebe ibapanya muinelo oluli ku ona ku wa mulimi. **(Mubale Jakobo 5:7, 8.)** Mulimi ubelekanga ka taata kucala licalo ni kuliselaela, kono hazibangi luli folika hulela. Kacwalo, mulimi ulibelelana ka pilu-telele, inzaa nani sepo ya kuli ukakutula. Ka mukwa oswana, lupatehanga kueza lika za kwa moya nihaika kuli ‘haluzibi lizazi lataha Mulenaa luna.’ (Mat. 24:42) Lulibelelana ka pilu-telele inze lunani buikolwiso bwa kuli ka nako yeswanela, Jehova ukataleleza lisepero zahae kaufela. Haiba lupalelwa kuba ni pilu-telele, lwakona kukatala kulibelela mi hanyinyani-hanyinyani lukafulalela Jehova. Hape lwakona kueza lika zelunahana kuli zakona kulutusa kuba ni tabo ka nako ya cwale. Kono haiba lunani pilu-telele lukaitiisa kuisa kwa mafelelezo mi lukapili-swa.—Mika 7:7; Mat. 24:13.

⁸ Lutokwa kuba ni pilu-telele kuli lusebelisane hande ni babañwi. Kulutusa kuteeleza ka tokomelo babañwi hababulela. (Jak. 1:19) Hape kuba ni pilu-telele kulutusa kupilisana ka kozo ni babañwi. Kuba ni pilu-telele kulutusa kusaanga muhato kapili ni kusabulela lika zemaswe halukatezi hahulu. Mi haiba lunani pilu-telele, haluna kuakufa kuhalifa halufosezwa ki mutu yomuñwi. Mwa sibaka sa kukutisa bumaswe, “[lukazwelapili] kutuhelelana ni kuswalelana ka pilu kaufela.”—**Mubale Makolose 3:12, 13.**

7. Ka kuya ka Jakobo 5:7, 8, ki kabakalañi kalememo ka pilu-telele hakali ka butokwa? (Mubone ni siswaniso.)

8. Kuba ni pilu-telele kukona kulutusa cwañi halusebelisana ni babañwi? (Makolose 3:12, 13)

⁹ Kuba ni pilu-telele hape kukona kulutusa kueza likatulo zende. Kufita kueza lika ka kayeye, lukaba ni nako ya kubatisisa liakalezo zeshutana-shutana ni kubona kuli ki ifi akalezo yekona kulutusa. **(Mubale. Liproverbia 21:5.)** Ka mutala, haiba lubata musebezi, lwakona kukenelwa ki muliko wa kuamuhela musebezi kaufela olufumana nihaikaba kuli musebezi wo uka lupalelwa kusebeleza hande Jehova. Kono haiba lunani pilu-telele lukaba ni nako ya kunyakisisa lika zecwale ka musipili oluka zamayanga kuli luyo fita kwa musebezi, lihora zeluka tokwa kusebezanga, ni mo musebezi wo ukaamela lubasi lwaluna ni silikani saluna ni Jehova. Haiba lunani pilu-telele, haluna kueza katulo yemaswe.

MOLUKONA KUBELA HAHULU NI PILU-TELELE

¹⁰ *Mulapele kuli mube hahulu ni pilu-telele.* Pilu-telele ki kalulo ya muselo wa moya. (Magal. 5:22, 23) Kacwalo, lwakona kukupa Jehova kuli alufe moya okenile ni kulutusa kubonisa muselo waona. Haiba lukopana ni muinelo okona kulupalelwa kuba ni pilu-telele, luswanela ‘kuzwelapili kukupa’ moya okenile kuli ulutuse kuba ni pilu-telele. (Luka 11:9, 13) Hape lwakona kukupa Jehova kuli alutuse kuunga lika sina mwaliingela. Hamulaho wa kulapela, luswanela kuikataza kubonisa pilu-telele zazi ni zazi. Haiba luzwelapili kulapela kuli lube ni pilu-telele ni kuikataza kuibonisa, lukaba hahulu ni kalememo kao mi luka kabonisanga.

¹¹ *Munahanisise mitala ya mwa Bibebe.* Mwa Bibebe kunani mitala yemiñata ya batu bane

9. Kuba ni pilu-telele kukona kulutusa cwañi halutokwa kueza likatulo? (Liproverbia 21:5)

10. Ki lika mañi zekona kutusa Mukreste kuba ni pilu-telele ni kuzwelapili kuba ni yona?

11-12. Jehova ubonisize cwañi pilu-telele?

Kuba ni pilu-telele kuka lutusa kusaakufa kuhalifa halufosezwa
(Mubone paragilafu 13)

babonisize pilu-telele. Kunahanisisa mitala yeo, kwakona kulutusa kuziba linzila za kubonisa ka zona kalememo kao. Pili lusika nyakisisa kale yefiwi ya mitala yeo, halunyakisisefi mutala wa Jehova, yena ya lutomezi mutala omunde hahulu wa kubonisa pilu-telele.

¹² Mwa simu ya Edeni, Satani naasawanile libizo la Jehova ni butu bwahae ili kubonisa kuli haki Mubusi yomunde mi haana lilato. Mwa sibaka sa kuyundisa lisawana yo honafo feela, Jehova naabonisize pilu-telele ni buiswalo kakuli naaziba kuli nekukaanga nako kuli abonise kuli bubusi bwahae ki bona bobunde ka kufitisisa. Mi hanzaa libelela nako yeo, uzwezipili kuitiisa kusina taba kuli libizo lahae linyefuzwi. Jehova uzwezipili kulibelela ka pilu-telele ilikuli batu babañata babe ni kolo ya kufumana bupilo bobusa feli. (2 Pit. 3:9, 15) Kabakaleo, batu babañata-ñata bafitile fa kumuziba. Haiba lulemuha molutusezwa

ki pilu-telele ya Jehova, kuka lubela bunolo kulibelela nako yakafelisa lifasi lelimaswe le.

¹³ Jesu ulikanyisa ka kutala pilu-telele ya Ndatahe, mi naabonisize kalememo kao hanaali fa lifasi. Kubonahala kuli nesi nto yebunolo ku yena kuzwelapili kubonisa pilu-telele, sihulu kwa bañoli ni bafalisi bane bali baiipi. (Joa. 8:25-27) Nitefi, ka kuswana ni Ndatahe, Jesu naasa akufangi kuhalifa. Naasakutisezangi batu bane bamutapaula ni kumufoseza. (1 Pit. 2:23) Jesu naatiyezi miliko ka pilu-telele asaotongoki. Ki lona libaka Bibeledi hai litaluseza kuli: “Munahanisise yena yatizezi lipulelo zecwalo za kumulwanisa zezwa kwa baezalibi.” (Maheb. 12:2, 3) Ka tuso ya Jehova, ni luna lwakona kutiyela muliko ufi kamba ufi olukona kukopana ni ona ka pilu-telele.

13. Jesu naalikanyisize cwañi ka kutala pilu-telele ya Ndatahe? (Mubone ni siswaniso.)

Haiba lulikanyisa Abrahama ka kuba ni pilu-telele, lwakona kukolwa kuli Jehova uka lufuyaula ka nako ya cwale mi uka lufuyaula hahulu nikufita mwa lifasi lelinca la lusepimize (Mubone paragilafu 14)

¹⁴ Mwend i babañwi ku luna nelulibelela kuli mafelelezo a lifasi naakataha lilimo zeñata kwamulaho. Mi cwale mwendi lubilaezwa ki taba ya kuli lwakona kushwa lifasi le lisika fela kale. Ki lika mañi zekona kulutusa kuzwelapili kulibelela ka pilu-telele? Halunyakisiseñi mutala wa Abrahama. Abrahama naanani lilimo ze 75 mi naasina mwana, Jehova hanaa musepimize kuli: “Nika kuezwa sicaba sesituna.” (Gen. 12:1-4) Kana Abrahama naaboni sepiso yeo haitalelezwa? Isiñi ka kutala luli. Abrahama hasaasilile nuka ya Eufurati ni kulibelela lilimo ze 25, naaboni mwanaa hae wamushimani Isaka hapepiwa ka makazo, mi hamulaho wa lilimo zeñwi ze 60, baikulyae bo Isau ni Jakobo bapepiwa. **(Mubale Maheberu 6:15.)** Kono Abrahama naasika bona batu bane basi-

muluha ku yena hababa sicaba sesituna ni kuyola Naha ya Sepiso. Nihakulicwalo, muuna yasepahala yo naanani silikani sesitiile ni Mubupi wahae. (Jak. 2:23) Mi munahane feela tabo yetuna yakaba ni yona Abrahama haka-zusiwa kwa bafu ni kuziba kuli batu kaufela fa lifasi nebafuyauzwi kabakala tumelo ni pilu-telele yahae! (Gen. 22:18) Luitutañi kwa taba yeo? Mwend i haluna kubona lisepero za Jehova kaufela halitalelezwa ka nako ya cwale. Nihakulicwalo, haiba lunani pilu-telele sina Abrahama, lwakona kukolwa kuli Jehova uka lufuyaula ka nako ya cwale mi uka lufuyaula hahulu nikufita mwa lifasi lelinca la lusepimize.—Mare. 10:29, 30.

¹⁵ Mwa Bibele kunani mitala yemiñwi yemiñata ya batu bane banani pilu-telele. (Jak.

14. Ki lika mañi zelukona kuituta kwa pilu-telele ya Abrahama? (Maheberu 6:15) (Mubone ni siswaniso.)

15. Ki lika mañi zelukona kunyakisisa halueza tuto ya ka butu?

5:10) Mwakona kutusiwa haiba muituta za batu bao.* Ka mutala, nihaike kuli Davida naatozizwe inze asali mwanana kuli abe mulena wa Isilaele kwapili, naanani kulibelela ka lilimo zeñata kuli afiwe bulena. Simioni ni Anna nebasebelelize Jehova ka busepahali hane balibelela Mesia yanaasepisizwe. (Luka 2:25, 36-38) Hamunze muituta litaba zeo, mufumane likalabo kwa lipuzo zelatelela: Ki lika mañi mwendi zenetusize mutu yo kubonisa pilu-telele? Kuba ni pilu-telele neku mutusize cwañi? Nikona kumulikanyisa cwañi? Hape mwakona kutusiwa ka kuituta litaba za batu bane basika bonisa pilu-telele. (1 Sam. 13:8-14) Mwakona kuipuza kuli: ‘Ki lika mañi mwendi zenetahisize kuli basike baba ni pilu-telele? Ki butata mañi bone bakopani ni bona kabakala kusaba ni pilu-telele?’

¹⁶ Halunyakisiseñi mo kuba ni pilu-telele kukona kulutuseza. Haiba luba ni pilu-telele, lu-

* Kuli mufumane litaba za mwa Bibeze zebulela za pilu-telele, mubone mwa *Buka ya Lipatisiso ya Lipaki za Jehova* mwatasaa toho ya taba yeli, “Maikuto, Tulemeno, ni Likezo” kihona mukaya mwatasaa tohonyana yeli, “Pilu-Telele.”

16. Kuba ni pilu-telele kukona kulutusa cwañi?

kaba ni tabo mi lukawa pilu. Kacwalo, kuba ni pilu-telele kwakona kulutusa kuba ni buiketo bwa mwa munahano ni bwa kwa mubili. Haiba lubonisa babañwi pilu-telele, lukasebelisana hande ni bona. Hape kukaba ni swalisano yetuna mwa puteho yaluna. Mi kusahalifa kapili halufoselizwe ki mutu yomuñwi kukona kutusa kuli butata busike bwaba bobutuna hahulu. (Samu 37:8, litaluso ze kwatasi; Liprov. 14:29) Kono sa butokwa nikufita kikuli, haiba luba ni pilu-telele, lukalikanyisa Ndataa luna wa kwa lihalimu mi lukaba ni silikani seshiile ni yena.

¹⁷ Kaniti luli, pilu-telele ki kalememo ka butokwa mi kakona kulutusa kaufelaa luna! Nihaike kuli ka linako zeñwi kukona kulubela taata kubonisa pilu-telele, ka tuso ya Jehova, lwakona kuzwelapili kuba ni kalememo kao. Mi halunze lulibelela lifasi lelinca ka pilu-telele, lwakona kuba ni buikolwiso bwa kuli “meeto a Jehova atalima baba musaba, babalibelela lilato lahae lelisa feli.” (Samu 33:18) Haike kaufelaa luna luikatulele kuzwelepili kuapala pilu-telele.

17. Luswanela kuikatulela kuezani?

MUKONA KUALABA CWAÑI?

- Kuba ni pilu-telele kutalusani?
- Ki kabakalañi kuba ni pilu-telele hakuli kwa butokwa?
- Ki lika mañi zekona kulutusa kuba hahulu ni pilu-telele?

PINA 33

Munepele Mushimbo
Wamina ku Jehova

ZELUKA ITUTA

Mwa taba ye, lukaituta molukona kumatela mwa siyano ya bupilo. Ka kuba bamati, kunani lika zeñwi zeluswanela kushimba. Lika zeo likopanyezeza buitamo bone luezize hane lueezi bupilo bwaluna ku Jehova, buikalabelo bwaluna mwa lubasi, ni buikalabelo bolunani bona kabakala likatulo zelueza. Kono luswanela kulula nto kaufela yebuima yesatokwahali, ili yekona kulupaleliswa kumata hande. Ki lifi zeñwi za lika zeo? Puzo yeo ikaalabiwa mwa taba ye.

Zelutokwa Kushimba ni Zelutokwa Kulula

“Lulule nto kaufela yebuima . . . , mi lumate ka buitiso mwa siyano yelulukiselizwe.”—MAHEB. 12:1.

BIBELE ibapanya bupilo bwaluna bwa Sikreste kwa siyano. Bamati babamata mwa siyano yeo kuyo fita kwa mafelelezo, bakafiwa mupuzo wa bupilo bobusa feli. (2 Tim. 4:7, 8) Luto kwa kuezza molukonela kaufela kuli luzwelepili kumata, sihulu bakeñisa kuli lutuha lufita kwa mafelelezo a siyano yeo. Mua-positola Paulusi yanaamatile mwa siyano ya bupilo kuyo fita kwa mafelelezo, naatalusize lika zekona kulutusa kuyo fita kwa mafelelezo a siyano. Naalutaluselize kuli luswanela ‘kulula nto kaufela yebuima ni kumata ka buitiso mwa siyano yelulukiselizwe.’—**Mubale Maheberu 12:1.**

² Paulusi hanaañezi kuli luswanela ‘kulula nto **kaufela** yebuima,’ kana naatalusa kuli hakuna nto niyekana yaswanela kushimba Mukreste? Batili. Kono naatalusa kuli luswanela kulula nto kaufela yebuima **yesatokwahali**. Nto yebuima yecwalo yakona kulupaleliswa kumata hande mi ika lukatalisa. Kuli lumate ka buitiso, luswanela kulemuha kapili ni kulula nto kaufela yebuima yesatokwahali, ili yekona kulupaleliswa kumata hande. Kono haluswaneli kulula milwalo yeluswanela kushimba. Haiba lueza cwalo, haluna kuzwelapili kumata mwa siyano. (2 Tim. 2:5) Ki ifi milwalo yeluswanela kushimba?

1. Ka kuya ka Maheberu 12:1, ki lika mañi zelutokwa kuezza kuli lufite kwa mafelelezo a siyano ya bupilo?
2. ‘Kulula nto kaufela yebuima’ kutalusañi?

Kushimba mulwalo waluna kukopanyeleza kupila ka kulumelelana ni buitamo bone luezeze hane luneezi bupilo bwaluna ku Jehova, kupeta buikalabelo bwaluna mwa lubasi, ni kuamuhela buikalabelo bolunani bona kabakala likatulo zelueza
(Mubone maparagilafu 4-9)

³ **Mubale Magalata 6:5.** Paulusi naatalusi-ze nto yefiwi yeluswana kushimba. Naañozi kuli: “Yomuñwi ni yomuñwi ukashimba mulwalo wahae.” Paulusi naaama kwa lika zabata Mulimu kuli lueze, ili lika zelusa koni kuezewa ki mutu yomuñwi. Mwa taba ye, lukanyakisisa zeuama ‘mulwalo waluna’ ni molukona kuushimbela. Hape mwendi kunani lika ze-buima zesatokwahali zelushimbile, lukalemuha lika zeo ni molukona kulilulela. Kushimba mulwalo waluna ni kulula nto kaufela yebui-

3. (a) Ka kuya ka Magalata 6:5, ki lika mañi zeluswana kushimba? (b) Lukanyakisisa mwa taba ye, mi ki kabakalañi?

ma yesatokwahali kuka lutusa kumata hande mwa siyano yaluna ya bupilo.

MILWALO YELUSWANELA KUSHIMBA

⁴ **Buitamo bone luezeze hane luneezi bupilo bwaluna ku Jehova.** Hane luneezi bupilo bwaluna ku Jehova, nelu musepisize kuli luka musebeleza ni kuezza tato yahae. Luswana kutaleleza buitamo bo. Kupeta buitamo bone luezeze hane luneezi bupilo bwaluna ku Jehova ki buikalabelo bobutuna, kono haki mu-shimbo olusa koni kushimba. Kakuli mane

4. Ki kabakalañi hakusi taata kupeta buitamo bone luezeze hane luneezi bupilo bwaluna ku Jehova? (Mubone ni siswaniso.)

Jehova naalubupile kuli lueze tato yahae. (Sin. 4:11) Naalubupile ni takazo ya kumuziba ni kumulapela, ni ka siswaniso sahae. Ka mukwa ocwalo, lwakona kusutelela ku yena ni kutabela kueza tato yahae. (Samu 40:8) Hape haiba lueza tato ya Mulimu ni kulatelela Mwanaa hae, 'lukakatuluswa.'—Mat. 11:28-30.

⁵ ***Mukona kushimba cwañi mulwalo wo?*** Lika zepeli zelatelela, zakona kutusa. Sapili, muzwelepili kutiisa lilato lamina ku Jehova. Mukona kueza cwalo ka kunahanisisa lika zende kaufela zamiezelize, ni limbuyoti zamisepimize kwapili. Haiba mulata hahulu Mulimu, kuka mibela hahulu bunolo kumuutwa. (**Mubale 1 Joani 5:3.**) Sa bubeli, mulikanyise Jesu. Jesu naakonile kuutwa Mulimu bakeñisa kuli naalapelanga ku Jehova kukupa kuli amutuse mi naaisize pilu kwa mbuyoti yanaaka fiwa. (Maheb. 5:7; 12:2) Ka kuswana ni Jesu, mulapele ku Jehova kuli amife maata mi muzwelepili kunahanisisa za sepiso ya bupilo bobusa feli. Haiba mulata hahulu Mulimu ni kulikanyisa Mwanaa hae, mukakona kupeita buitamo bone muezize hane muneezi bupilo bwamina ku Jehova.

⁶ ***Buikalabelo bwaluna mwa lubasi.*** Mwa siyano ya bupilo, luswanela kulata hahulu Jehova ni Jesu kufita molulatela ba mwa lubasi lwaluna. (Mat. 10:37) Nihakulicwalo, taba yeo haitalusi kuli haluswaneli kupeta buikalabelo bwaluna mwa lubasi, inge kuli kueza cwalo kulupaleliswa kutabisa Mulimu ni Krete. Kono niti kikuli, luswanela kupeta buikalabelo bwaluna mwa lubasi kuli lutabise Mulimu ni Krete. (1 Tim. 5:4, 8) Haiba lueza cwalo, lukaba ni tabo yetuna. Jehova waziba

5. Ki lika mañi zekona kumitusa kupeta buitamo bone muezize hane muneezi bupilo bwamina ku Jehova? (1 Joani 5:3)

6. Ki kabakalañi haluswanela kupeta buikalabelo bwaluna mwa lubasi? (Mubone ni siswaniso.)

kuli kukaba ni tabo mwa lubasi haiba muuna ni musali babanyalani balatana ni kukutekana, haiba bashemi balata bana babona ni kubaluta, ni haiba bana bautwa bashemi babona.—Maef. 5:33; 6:1, 4.

⁷ ***Mukona kushimba cwañi mulwalo wo?*** Kusina taba kuli munani buikalabelo mañi mwa lubasi, muswanela kusepa kelezo yende yefumaneha mwa Bibebe, kufita kuitinga fa maikuto amina, sizo, kamba fa litaba zebabulela batu babaipapata kuli ki licaziba. (Liprov. 24:3, 4) Muitusise lihatiso zaluna zetomile fa Bibebe. Mwa lihatiso zeo kunani liakalezo zende zekona kumitusa kuziba mwakusebeliseza likuka za mwa Bibebe. Ka mutala, taba yeli, “Litaba Zetusa Mabasi” inani litaba zende zekona kutusa batu babanyalani, bashemi, ni babanca kutiyela miinelo yetaata yebakopana ni yona.* Muikatulele kusebelisa zeibulela Bibebe, nihaikaba kuli babañwi mwa lubasi habaezi cwalo. Haiba mueziza cwalo, lubasi lwamina lukatuseha, mi mukaikola limbuyoti zezwa ku Jehova.—1 Pit. 3:1, 2.

⁸ ***Buikalabelo bolunani bona kabakala likatulo zelueza.*** Jehova ulufile tukuluho ya kukezeza likatulo mi ubata kuli lueze likatulo zende ilikuli lutusiwe ni kuba ni tabo. Kono hape haalutibelangi kwa lika zemaswe zetahiswa ki likatulo zemaswe zene luezize. (Magal. 6:7, 8) Kacwalo, luamuhela buikalabelo bolunani bona kabakala likatulo zemaswe

* Mwakona kufumana taba yeli, “Litaba Zetusa Mabasi” fa jw.org. Zeñwi za litaba zekona kutusa batu babanyalani ki taba yeli, “Mwakuboniseza Likute” ni “Mwakuboniseza Buitumelo”; zekona kutusa bashemi ki taba yeli, “Mwa ku Ambolela ni Bana ba Mina ba ba sa Nonoboka” ni “Ku Luta Bana ba ba sa Nonoboka Mwa ku Isileleleza fa Intaneti”; zekona kutusa babanca ki taba yeli, “Mwa ku Tiyele Kukuezo ya Litaka za Mina” ni “Momukona Kuezeza Hamuikutwa Bulutu.”

7. Mukona kupeta cwañi buikalabelo bwamina mwa lubasi?

8. Likatulo zelueza likona kuluama cwañi?

zene luezize, manzwi ene lubulezi, kamba lika zene luezize lusika nahanisisa. Hape halueza lika zemaswe, lizwalo laluna lakona kulusisita. Nihakulicwalo, kuziba kuli lukaikalabela kabakala likatulo zaluna, kukona kulutusa kupulela libi kapili-pili, kulukisa mafosisa ene luezize, ni kusakutela mafosisa aswana. Kuunga mihato yeo kukona kulutusa kuzwelapili kuba mwa siyano ya bupilo.

⁹ **Mukona kushimba cwañi mulwalo wo?** Ki lika mañi zemukona kueza haiba muezize katulo yemaswe? Muhupule kuli hamukoni kucinca zene muezize kwamulaho. Musike mwasingeza nako ni maata amina kwa kubata kuikemela kamba kuinyaza kamba kunyaza babañwi kabakala likatulo zemaswe zene muezize. Kono munitumelele mafosisa ene muezize mi muikataze kueza zelukile ka nako ya cwale. Haiba muikutwa bumaswe kabakala nto yemaswe yene muezize, mulapele ku Jehova ka buikokobezo, munitumelele mafosisa, mi mumukupe kuli amiswalele. (Samu 25:11; 51:3, 4) Mukupe batu bane mufoselize kuli bamiswalele, mi haiba kwatokwahala, mukupe tuso kwa baana-bahulu. (Jak. 5:14, 15) Muitute kwa mafosisa ene muezize, mi muikataze kusakutela mafosisa aswana. Hamunze mueza cwalo, mwakona kuba ni buikolwiso bwa kuli Jehova uka mibonisa sishe-mo ni kumifa tuso yemutokwa.—Samu 103: 8-13.

MILWALO YELUSWANELA 'KULULA'

¹⁰ **Kuikutwa kuli kamita luswanela kueza zeñata.** Lukaimelwa haiba luikutwa kuli kamita luswanela kueza zeñata kabakala kuibapanya ku babañwi. (**Mubale Magalata 6:4.**) Hai-

9. Ki lika mañi zemukona kueza haiba muezize katulo yemaswe? (Mubone ni siswaniso.)

10. Ki kabakalañi kuikutwa kuli kamita luswanela kueza zeñata hakukona kuluimeza? (Magalata 6:4)

ba kamita luibapanya ku babañwi, lwakona kuba ni muna ni moya wa kukangisana. (Magal. 5:26) Haiba lulika kueza zebaeza babañwi, nihaike kuli haluna buikoneli bwa kueza lika zeo mi miinelo hailulumelezi, lukaitahiseza feela butata. Mi haiba “salibelezi mutu hasiliyeha kutaha, sikulisa pilu,” uzibe kulika kueza lika zelusa koni, kuka luzwafisa hahulu nikufita! (Liprov. 13:12) Kueza cwalo kukona kutahisa kuli lufelelwe ki maata ni kupalelwa kumata hande mwa siyano ya bupilo.—Liprov. 24:10.

¹¹ **Mukona kulula cwañi mulwalo wo?** Musike mwaikutwa kuli mutokwa kueza lika zeñata hahulu kufita zabata Jehova kuli mueze. Kamita haana kulibelela kuli mumufe zemusina. (2 Makor. 8:12) Mukolwe kuli Jehova haabapanyangi zemukona kueza kwa lika zebaeza babañwi. (Mat. 25:20-23) Waitebuha sebelezo yemueza ka moyo **wamina** kaufela, busepahali **bwamina**, ni buitiiso **bwamina**. Mube ni buishuwo, mi mulemuhe kuli hamukoni kueza lika zeñwi kabakala lilimo zamina, buikangulo bwamina, ni miinelo yemuli ku yona. Ka kuswana ni Barizilai, muikatulele kusaamuhela buikalabelo bomusa koni kupeta kabakala buikangulo bwamina kamba lilimo zamina. (2 Sam. 19:35, 36) Ka kuswana ni Mushe, muamuhele tuso mi mufe babañwi misebezi yemiñwi hakukonahala. (Exo. 18:21, 22) Kuba ni buishuwo kuka mitusa kusaikutwa kuli kamita muswanela kueza zeñata, ili lika zekona kumikatalisa mwa siyano ya bupilo.

¹² **Kuikutwa mulatu kabakala likatulo zemaswe zebaeza babañwi.** Halukoni kuezeza babañwi likatulo; mi halukoni kutibela lika zemaswe zekona kubatahela kabakala likatulo

11. Ki lika mañi zekona kumitusa kusaikutwa kuli kamita muswanela kueza zeñata?

12. Kana lwaswanela kuikutwa mulatu kabakala likatulo zemaswe zebaeza babañwi? Mutaluse.

Haiba mubakile habuniti, Jehova haanakuzwelapili kuhupula libi zene muezize, mi ni mina muswanela kueza nto yeswana (Mubone paragilafu 15)

zabona zemaswe. Ka mutala, mwana ukona kuikatulela kutuhela kusebeleza Jehova hamulaho wa nako. Katulo yeo ikona kuutwisa hahulu bashemi butuku. Nihakulicwalo, bashemi bakaimelwa haiba baikutwa mulatu kabakala katulo yemaswe yaezize mwanaa bona. Jehova haabati kuli bashemi bashimbe mulwalo wo.—Maro. 14:12.

¹³ **Mukona kulula cwañi mulwalo wo?** Mulemuhe kuli Jehova ufile mañi ni mañi tukuluho ya kuiketela za kueza. Utuhelelanga mutu ni mutu kuikezeza likatulo. Likatulo zeo liko-panyeleza katulo ya kumusebeleza kamba kutokwa. Jehova waziba kuli ka kuba bashemi hamusika petahala, mi ubata feela kuli muezize mukona. Mwanaa mina ki yena yakaikalabela kabakala likatulo zaeza isiñi mina. (Liprov. 20:11) Niteñi, mwakona kubilaezwa ki mafosisa ene muezize ka kuba mushemi. Haiba ki cwalo, mutaluseze Jehova momuikutwela, mi mumukupe kuli amiswalele. Waziba

13. Ki lika mañi zebakona kueza bashemi haiba mwanaa bona uezize katulo yemaswe?

kuli hamukoni kucinca mafosisa ene muezize kwamulaho kamba zenetahisizwe ki mafosisa ao. Mi haabati kuli mutibele mwanaa mina kwa butata bobutahiswa ki mafosisa anaezize. Muhupule kuli haiba mwanaa mina aeza buikatazo bwa kukutela ku Jehova, uka muamuhela.—Luka 15:18-20.

¹⁴ **Kuzwelapili kuikutwa mulatu.** Haluezize sibi, kwaswanela kuikutwa mulatu. Kono Jehova haabati kuli luzwelepili kuikutwa mulatu. Wo ki mulwalo oluswanela kulula. Haiba neluipulezi libi zaluna, nelubakile, mi lusweli kuikataza kuli lusike lwakutela sibi sesiswana, lwakona kusepa kuli Jehova uluswalezi. (Lik. 3:19) Jehova haabati kuli luzwelepili kuikutwa mulatu hase luungile mihato yeo. Waziba kuli kuzwelapili kuikutwa mulatu kukona kulutahiseza butata. (Samu 31:10) Haiba luikutwa hahulu bumaswe, lwakona kutuhela kuzwelapili kumata mwa siyano ya bupilo.—2 Makor. 2:7.

14. Ki kabakalañi kuzwelapili kuikutwa mulatu haili mulwalo olutokwa kulula?

¹⁵ **Mukona kulula cwañi mulwalo wo?** Haiba luzwelapili kuikutwa mulatu, luise pilu kwa taba ya kuli Mulimu “uswalela libi habuniti.” (Samu 130:4) Haswalela batu bababakile habuniti, usepisa kuli: “Hanisana kuhupula sibi sabona.” (Jer. 31:34) Taba ye italusa kuli Jehova haana kulufa mulatu kabakala libi zene luezize kwamulaho. Kacwalo, musike mwai-kutwa kuli butata bomukopana ni bona kabakala sibi sene muezize bubonisa kuli haasika miswalela. Mi musike mwaikutwa bumaswe kabakala kuli mafosisa ene muezize kwamulaho amipaleliswa kueza lika zeñwi mwa sebelezo yamina ku Jehova ka nako ya cwa-le. Jehova haazwelangipili kuhupula libi zene muezize, mi ni mina muswanela kueza nto yeswana.—**Mubale 1 Joani 3:19, 20.**

MUMATE KA MUKWA OKA MIFUMANISA MUPUZO

¹⁶ Halunze lumata mwa siyano ya bupilo, luswanela ‘kumata ka mukwa oka lufumanisa mupuzo.’ (1 Makor. 9:24) Lukona kueza cwallo haiba lulemuha shutano ye mwahalaa mi-

15. Ki lika mañi zeluswanela kueza haiba luzwelapili kuikutwa mulatu? (1 Joani 3:19, 20) (Mubone ni siswaniso.)

16. Ki lika mañi zeluswanela kulemuha ka kuba bamati?

lwalo yeluswanela kushimba ni milwalo yeluswanela kulula. Mwa taba ye, lunyakisisize mitala isikai feela ya lika zeluswanela kushimba ni lika zeluswanela kulula. Kono kusana ni mitala yemiñwi hape. Jesu naabulezi kuli lwakona “[kuimezwa] ki kuca maswe, kunwa maswe, ni lipilaelo za bupilo.” (Luka 21:34) Mañolo abonisizwe mwa paragilafu ye ni mañolo amañwi, akona kulutusa kulemuha lincicho zelutokwa kueza halunze lumata mwa siyano ya bupilo.

¹⁷ Lwakona kukolwa kuli lukafita kwa mafelelezo a siyano ya bupilo bakeñisa kuli Jehova uka lufa maata elutokwa. (Isa. 40:29-31) Kacwalo, muzwelepili kumata! Mulikanyise mupositola Paulusi yanaamatile ka taata kuli afumane mupuzo wanaalukiselizwe. (Mafil. 3:13, 14) Hakuna yakona kumimatela mwa siyano ye, kono ka tuso ya Jehova, mwakona kufita kwa mafelelezo. Jehova wakona kumitusa kushimba milwalo yamina ni kulula nto kaufela yebuima yesatokwahali. (Samu 68:19) Bakeñisa kuli Jehova u kwa linciku lamina, mukakona kumata mwa siyano ka buitiiso ni kufita kwa mafelelezo!

17. Ki kabakalañi halukona kukolwa kuli lukafita kwa mafelelezo a siyano ya bupilo?

MUKONA KUALABA CWAÑI?

■ Ki ifi milwalo yeluswanela kushimba?

■ Ki ifi milwalo yeluswanela kulula?

■ Luswanela kumata ka mukwa ufi kuli lufite kwa mafelelezo?

ZE MWA MAGAZINI YE

Taba ya Kuituta 33: October 9-15 2

Muitute Kwa Mutala wa Daniele

Taba ya Kuituta 34: October 16-22 8

Muitute Kwa Bupolofita Bwa Mwa Bibebe

Zemukona Kueza Haiba Bakumina Banani
Mukwa wa Kubuha Maswaniso A Mapunu 14

LIPUZO ZEZWA KWA BABALI 18

Taba ya Kuituta 35: October 23-29 20

Muzwelepili Kuba ni Pilu-Telele

Taba ya Kuituta 36: October 30–November 5 26

Zelutokwa Kushimba ni Zelutokwa Kulula

Akalezo ya Mwakuitutela 32

Magazini ye hailekisiwi. Musebezi wa kuihatisa ki omufwi wa misebezi yeeziwa mwa lifasi kamukana ya kuluta batu Bibebe, ili misebezi yelifelwa ka linubu za kuitatela. Kuli mufe nubu, muye fa Intaneti mi mukenye manzwi ali, donate.jw.org.

Mañolo aaitusisizwe mwa magazini ye, azwa mwa *Bibebe* ya *Toloko* ya *Lifasi Lelinka* yeñozwi mwa puo ya miteñi ye, konji haiba kubonizizwe.

The Watchtower (ISSN 0043-1087) August 2023 is published by Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc.; Harold L. Corkern, President; Mark L. Questell, Secretary-Treasurer; 1000 Red Mills Road, Wallkill, NY 12589-3299, and printed by Watch Tower Bible and Tract Society of South Africa NPC, 1 Robert Broom Drive East, Rangeview, Krugersdorp, 1739. © 2023 Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania. Printed in South Africa.

AKALEZO YA MWAKUITUTELA

Mufumane Litaba za Butokwa za Kwa Moya ka za Jehova

Halubala Bibebe, lwakona kuitusisa lihatiso zeshutana-shutana kueza lipatisiso kuli luu-twisise hande zelubala. Kono mulelo waluna halubala haki kuekeza feela kwa zibo yaluna ka za Bibebe. Lubata kufumana Litaba za Butokwa za Kwa Moya ka za mwainezi Jehova zeka lutusa kumulata hahulu. Kuli lueze cwalo, lwakona kuipuzza kuli: ‘Taba ya mwa Bibebe ye, inilutañi ka za Jehova?’

Lwakona kubata bupaki bobubonisa mo Jehova aboniselize tulemeno twahae twa butokwa totucwale ka lilato, butali, katulo yelukile, ni maata. Niteñi, to haki tona feela tulemeno twanani tona Jehova. Unani tulemeno totuñwi totunde. Mukona kufumana kai litaba zeñata ka za tulemeno twahae?

Muye mwa Buka ya Lipatisiso ya Lipaki za Jehova mwatasaa toho ya taba yeli, “Jehova Mulimu” mi kihona mukaya fa tohonyana ya taba yeli, “Tulemeno Twa Jehova.” Hase muezize cwalo, mubate tulemeno totu mwa taba ya mwa Bibebe yemusweli kubala.

SISWANISO SESI FA KAVA:

Jehova ufuyaula Daniele kabakala busepahali bwahae ka kuluma lingeloi ni ka kukwala milomo ya litau (Mubone taba ya kuituta 33, paragilafu 11)

Mukene fa webusaiti ya www.jw.org/loz, kamba mueze sikani kodi ye

